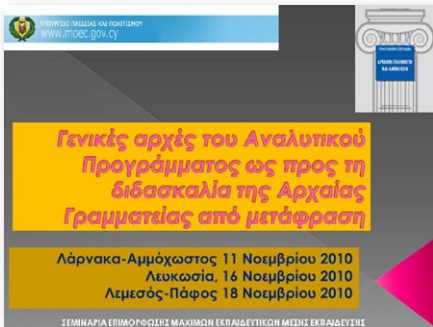

Ακαδημαϊκά Νέα 01

Το ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Στο προηγούμενο τεύχος της «Πλατφόρμας» πληροφορήσαμε τους αναγνώστες για την ευρεία συμμετοχή του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου και ειδικά της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών στην Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση. Πιο συγκεκριμένα, στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών, η διαδικασία έχει προχωρήσει πια στη φάση της επιμόρφωσης αφενός των υποστηρικτών και των επιθεωρητών, αφετέρου των «μαχίμων» εκπαιδευτικών της Μέσης. Οι επιμορφώσεις θα ολοκληρωθούν σε τρεις φάσεις και θα διαρκέσουν μέχρι τον Φεβρουάριο, οπότε και θα δρομολογηθεί σταδιακά το λεγόμενο «μπόλιασμα» των νέων ιδεών και πρακτικών στη σχολική διδασκαλία. Κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων οι φιλόλογοι ενημερώνονται σχετικά με τις γενικές επιστημονικές και παιδαγωγικές αρχές, τη μεθοδολογία και τη συγκρότηση της ύλης στο νέο Πρόγραμμα. Παρουσιάζεται επίσης δείγμα του νέου εκπαιδευτικού υλικού που έχει παραγγελθεί.

Η μεγαλύτερη καινοτομία στο νέο Πρόγραμμα εντοπίζεται στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο. Ειδικά για την Α' Γυμνασίου, το υφιστάμενο διδακτικό υλικό θεωρήθηκε ακατάλληλο και προτάθηκε η αντικατάστασή του με τεύχη τα οποία θα περιλαμβάνουν εικονογραφημένες ιστοριούλες (κόμιξ) με πλαστά αρχαιογλωσσα κείμενα, τέτοια που να προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών και να διευκολύνουν την κατάκτηση της

αρχαίας ελληνικής γλώσσας στις επικοινωνιακές της διαστάσεις.

Όσον αφορά στην Αρχαία Γραμματεία από Μετάφραση, οι καινοτομίες αφορούν κυρίως: (α) στη διεύρυνση του «Κανόνα» των διδασκομένων κειμένων με κείμενα και είδη παραμελημένα ή περιφρονημένα (όπως η βυζαντινή λογοτεχνία): (β) στην επανεισαγωγή της κωμωδίας (*Αριστοφάνους Νεφέλαι*) στην Γ' Γυμνασίου και η μεταφορά της τραγωδίας (*Εκάβη*) στην Α' Λυκείου: και (γ) στην εκ παραλλήλου διδασκαλία (στο Λύκειο) ελληνικών και λατινικών φιλοσοφικών και ρητορικών κειμένων. Μεγάλος αλλά όχι μεγαλεπήβολος στόχος της διδασκαλίας της Αρχαίας Γραμματείας από μετάφραση είναι να ενοφθαλμιστούν στη σχολική διδασκαλία οι πιο σύγχρονες κατακτήσεις της επιστημονικής έρευνας.

Την επιστημονική επιτροπή για το νέο Πρόγραμμα Σπουδών στα Αρχαία Ελληνικά αποτελούν ο **Αντώνης Τσακμάκης**, Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και πρώην μέλος της Προσωρινής Διοικούσας Επιτροπής, και ο Λέκτορας **Αντώνης Κ. Πετρίδης**, Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ακαδημαϊκά Νέα [1-2]
2. Δραστηριότητες και Εκδηλώσεις [2-7]
3. Πρόσφατα Ερευνητικά Νέα [8-13]
4. Ενδιαφέρουσες Εκδόσεις [13-18]
5. Ανακοινώσεις [19]
6. Διδακτορικοί Φοιτητές [20-21]
7. Σελίδες Φοιτητών [22-23]
8. Συνέβαλαν στο Τεύχος [24]
9. Επικοινωνία [24]

Σχολή
Ανθρωπιστικών
και
Κοινωνικών
Επιστημών

Εν τω... wiki της ΕΛΠ 32.

Αν και η δοτική στα αρχαία ελληνικά επιτελεί πολλές και διάφορες λειτουργίες, στη νεοελληνική γραμματική η πτώση αυτή έχει χαθεί. Αρκετές φράσεις και γλωσσικά απολιθώματα της δοτικής είναι όμως εν χρήση ακόμη και σήμερα, αν και η αλήθεια είναι ότι πολλάκις χρησιμοποιούνται εν αγνοία των ομιλούντων, εξού και λάθη του τύπου εν πάσει περιπτώσει, λόγω τιμής κλπ. Στα πλαίσια της διδασκαλίας της δοτικής στη Θ.Ε. ΕΛΠ 32 η διδάσκουσα **Μαρία Παύλου*** μαζί με μια ομάδα φοιτητών δημιούργησαν wiki για αυτές τις στερεότυπες φράσεις σε δοτική και σεμνυόμεθα να σας πληροφορήσουμε ότι μέχρι τώρα έχουμε συγκεντρώσει όχι λιγότερες από 250! Παραθέτουμε εδώ κάποιες από αυτές. Το wiki θα συνεχίσει να εμπλουτίζεται και σύντομα θα είναι προσβάσιμο σε όλους τους φοιτητές του ΕΛΠΟΛ. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους έξι φοιτητές που πρόθυμα και με μεράκι ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα: **Αντώνη Γενναδίου, Μαγδαληνή Τσαρούχα, Ευαγγελία-Ελισάβετ Ζαχαρίου, Σωτηρία Κωνσταντίνου, Ισαβέλλα Λαζάρου και Μαρία Παπαδοπούλου.**

- Του ανέθεσαν τη διοργάνωση εν λευκώ (χωρίς επιφυλάξεις)

- Θα πάω στην ΟΣΣ πάση θυσία! (με κάθε θυσία, ο κόσμος να χαλάσει)
- Εν προκειμένω, δεν υπάρχει λύση (στο θέμα που συζητάμε).
- Εν μέρει, έχεις δίκιο (ως ένα βαθμό)
- Θα γίνει κι αυτό καιρώ τω δέοντι (την κατάλληλη στιγμή)
- Είδα το δυστύχημα ιδίοις όμμασι (με τα ίδια μου τα μάτια)
- Ειρήσθω εν παρόδω ότι η αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β έγινε από τον Michael Ventris (παρενθετικά)
- Όλα έγιναν εν κρυπτώ (στα κρυφά)
- Το έργο αυτό δεν θα χρηματοδοτηθεί. Θα γίνει ιδίοις πόροις (με δικά μας έξοδα)
- Εν περιλήψει, οι όροι της συμφωνίας έχουν ως ακολούθως (περιληπτικά)
- Παιδιά εν δράσει! (σε δράση)
- Έχει ταλέντο στη μουσική εν αντιθέσει με τον αδελφό του που είναι αθλητικός τύπος (σε αντίθεση)
- Θα μιλήσουμε γι' αυτό εν ευθέτω χρόνω (την κατάλληλη στιγμή)

*Η Δρ. Μαρία Παύλου είναι μέλος ΣΕΠ και συντονίστρια στη Θ.Ε. ΕΛΠ32.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ - ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το **διδακτορικό πρόγραμμα** «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» έχει ως βασική αποστολή την προώθηση της πρωτότυπης έρευνας στον τομέα των Ελληνικών Σπουδών. Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών επιπέδου Μάστερ συναφούς με τις **ερευνητικές περιοχές** που αναφέρονται πιο κάτω. Η ελάχιστη χρονική διάρκεια που απαιτείται για την ολοκλήρωση του διδακτορικού είναι τα τρία (3) χρόνια και η μέγιστη τα οκτώ (8) χρόνια. Οι **ερευνητικές περιοχές** που προσφέρονται στο παρόν στάδιο είναι οι ακόλουθες:

- Αρχαίο Θέατρο (κωμωδία - τραγωδία)
- Λογοτεχνία της ελληνιστικής περιόδου
- Βυζαντινή λογοτεχνία (αγιολογία -

ιστοριογραφία - επιστολογραφία)

- Βυζαντινή προσωπογραφία, βυζαντινή κοινωνική ιστορία
- Ιστορία και Αρχαιολογία της Ύστερης Αρχαιότητας και της πρώιμης Βυζαντινής περιόδου
- Νεοελληνική τέχνη

Περίοδος αιτήσεων για όλα τα Προγράμματα Σπουδών είναι συνήθως ο Φεβρουάριος και ο Μάρτιος. Οι αιτήσεις υποβάλλονται μόνο ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας του ΑΠΚυ. Τα διδάκτρα ανέρχονται σε € 1.350 για κάθε ένα από τα τρία (3) πρώτα χρόνια και για τα υπόλοιπα πέντε (5) χρόνια σε € 675 ανά έτος.

Δραστηριότητες και Εκδηλώσεις 02

ΑΝΟΙΚΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»

Λίγα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας έχουν δώσει λαβή σε τόσο διαφορετικές ερμηνείες όσο η *Αντιγόνη*. Το έργο θέτει προβλήματα που δεν έχουν εύκολη λύση. Η τιμητική ταφή ενός προδότη είναι έγκλημα, ενώ η ταφή ενός αδερφού είναι υποχρέωση: τι συμβαίνει όμως όταν ο αδερφός είναι ταυτόχρονα προδότης; Η ηρωίδα του έργου είναι αγία ή απόβλητη; Ο αντίπαλός της, ο Κρέων, είναι τύραννος ή υπερασπιστής της νομιμότητας; Εν τέλει, η *Αντιγόνη* είναι τραγωδία βαθύτατα πολιτική, που μας καλεί, όπως όλες οι γνήσια πολιτικές πράξεις, να αναστοχαστούμε τα θεμέλια της κοινής μας ύπαρξης.

Με κύριο καλεσμένο τον **Βάιο Λιαπή**, Αναπληρωτή Καθηγητή στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Θεατρικών Σπουδών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, πραγματοποιήθηκε συζήτηση για την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή, μετά την παράσταση του έργου στο Θέατρο Ένα, στις 7 Ιανουαρίου 2011. Το κοινό υπέβαλε ερωτήσεις και συμμετείχε σε συζήτηση με τον Β. Λιαπή, τον σκηνοθέτη του έργου, Ανδρέα Χριστοδουλίδη, τους ηθοποιούς Μανώλη Μιχαηλίδη και Έρικα Μπεγέτη και τον θεατρολόγο Δημήτρη Δημητρίου.

Τον επώνυμο ρόλο ερμήνευσε η Μαργαρίτα Ζαχαρίου, ενώ τον ρόλο του Κρέοντα ο Μανώλης Μιχαηλίδης. Έπαιξαν επίσης: Σωτήρης Μεσάνας, Έρικα Μπεγέτη, Νικόλας Κουρουμτζής, Μαρία Φιλίππου, Κωνσταντίνος Αλκιβιάδης και Βαρβάρα Λάρμου. Τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν της Μαρίας Χατζηκλεάνθους ενώ η σύνθεση της μουσικής ήταν έργο του Δημήτρη Ζαχαρίου.

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΤΩΝΕΛΛΟΣ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ: ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΕΦΗΒΟΥΣ

Διάλεξη με θέμα «Αρχαία ελληνική τραγωδία: Διδάσκοντας εφήβους» οργανώθηκε από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Θεατρικές Σπουδές» στο πλαίσιο της σειράς διαλέξεων του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου «Τηλεγόνοια». Ομιλητής ήταν ο επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης (Φιλολογικών μαθημάτων – Θεάτρου) Σπύρος Αντωνέλλος. Η διάλεξη έγινε στις 23 Φεβρουαρίου, στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου στη Φανερωμένη, ώρα 7 μ.μ.

Στη διάλεξή του ο κ. Αντωνέλλος τόνισε τη σημασία της διδασκαλίας του αρχαίου δράματος σε εφήβους και παρουσίασε αναλυτικά τα διάφορα στάδια θεατρικού εργαστηρίου με θέμα: «Από την «Ελένη» του Ευριπίδη στην «Ελένη» του Γιάννη Ρίτσου».

Ο Σπύρος Αντωνέλλος γεννήθηκε στην Κεφαλονιά. Σπούδασε Τέχνη στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο και ειδικεύτηκε στη σκηνογραφία και σχεδιασμό θεατρικού κοστουμιού. Στη συνέχεια σπούδασε ελληνική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Στο

Πανεπιστήμιο Κύπρου πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών και παρακολούθησε Master Classes in Drama στο Miami University. Εργάστηκε ως Καθηγητής Φιλολογικών μαθημάτων και Θεάτρου στη Μέση Εκπαίδευση και επιμελήθηκε αρκετές θεατρικές παραστάσεις ως σκηνοθέτης, σκηνογράφος και ενδυματολόγος. Παράλληλα εργάστηκε στην Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων για τη συγγραφή του βιβλίου «Θεατρικές Προσεγγίσεις - Βοήθημα για τον Καθηγητή που διδάσκει Θέατρο στη Μέση Εκπαίδευση», καθώς και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για την Προϋπηρεσιακή Κατάρτιση φιλολόγων. Σήμερα εργάζεται ως Επιθεωρητής Φιλολογικών μαθημάτων και Θεατρολογίας για τη Μέση Εκπαίδευση. Είναι Πρόεδρος της Ειδικής Επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας και του ΘΟΚ για το Θέατρο στη Μέση Εκπαίδευση και Μέλος της Επιτροπής Βραβείων ΘΟΚ.

Επίσκεψη καθηγητών και μαθητών του Εσπερινού Σχολείου Λευκωσίας στο ΑΠΚΥ

Τόσο στο πλαίσιο της ενημέρωσής τους για την εκπαίδευση ενηλίκων, το ρόλο, τα χαρακτηριστικά, τις δεξιότητες και τις φροντίδες του εκπαιδευτή ενηλίκων, τις συνεργατικές εκπαιδευτικές μεθόδους διδασκαλίας, την κατάσταση στο διεθνή χώρο, όσο και στο πλαίσιο παρουσίας των προβληματισμών τους για τον τρόπο λειτουργίας των Εσπερινών Σχολείων και για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο, ομάδα μαθητών του Εσπερινού Σχολείου Λευκωσίας συνοδευόμενοι από καθηγητές τους επισκέφτηκαν το ΑΠΚΥ το Γενάρη του 2011.

Μαθητές και εκπαιδευόμενοι συνομίλησαν με τους Δρα **Μαρία Γραβάνη** και Δρα **Γεώργιο Ζαρίφη**. Περιέγραψαν το καθεστώς λειτουργίας των Εσπερινών Σχολείων, εξέφρασαν τις αντιρρήσεις τους για πολλά από τα θέματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι αναγκάζονται ως ενήλικες να παρακολουθούν το ίδιο αναλυτικό πρόγραμμα με αυτό των πρωινών σχολείων, και ότι δε χαίρουν διαφορετικής αντιμετώπισης από 15χρονα παιδιά. Στη συνέχεια πήραν συνέντευξη από τους Μ. Γραβάνη και Γ. Ζαρίφη, αποσπάσματα της οποίας πρόκειται να δημοσιευτούν στην εφημερίδα που εκδίδει το Εσπερινό Σχολείο Λευκωσίας, με τίτλο «Δεύτερη Ευκαιρία».

Ο Δρ. **Γεώργιος Ζαρίφης** είναι ΣΕΠ του ΑΠΚΥ στην ΕΠΑ 66 (κατεύθυνση Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης) «Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση» και Επίκουρος Καθηγητής Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης στη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η Δρ. **Μαρία Γραβάνη** είναι μέλος ΔΕΠ του ΑΠΚΥ.

ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ «ΤΗΛΕΓΟΝΕΙΑ»

Με τη διάλεξη του Καθηγητή Δημήτρη Βεργίδη στις 2 Δεκεμβρίου ολοκληρώθηκε το πρώτο τετράμηνο της φετινής «Τηλεγόνοιας». Η «Τηλεγόνοια», που φέτος διάγει

αισίως τον τρίτο κύκλο της, αποτελεί κύκλο επιστημονικών διαλέξεων, οι οποίες απευθύνονται στο ευρύ κοινό της Κύπρου, στο πλαίσιο της δέσμευσης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου για την προώθηση της Διά Βίου Μάθησης. Στον κύκλο των διαλέξεων συμμετέχουν κορυφαία ονόματα του χώρου των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών τόσο από την Κύπρο, όσο και από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Βεβαίωση παρακολούθησης χορηγείται σε άτομα που θα έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον τέσσερις διαλέξεις. Οι πρώτες πέντε φετινές διαλέξεις φιλοξενήθηκαν στον όμορφο χώρο του κτηρίου διοίκησης της Τράπεζας Κύπρου στην Αγία Παρασκευή (Λευκωσία). Κατά το πρώτο τετράμηνο έλαβαν χώρα οι ακόλουθες πέντε διαλέξεις:

«Ρωμαϊκές και Υστερορωμαϊκές έμμετρες επιγραφές της Ελλάδος»

Erkki Sironen (Πανεπιστήμιο Ελσίνκι)
12 Οκτωβρίου 2010

Ο Erkki Sironen είναι καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι της Φινλανδίας. Έχει διευθύνει επί σειρά ετών ερευνητικά προγράμματα της Φινλανδικής Ακαδημίας και του Φινλανδικού Ινστιτούτου Αθηνών. Έχει δημοσιεύσει περισσότερα από 70 επιστημονικά άρθρα σε πέντε γλώσσες με θέματα ελληνικής και λατινικής επιγραφικής. Ειδικεύεται στην μελέτη των ελληνικών και λατινικών επιγραφών της ρωμαϊκής και υστερορωμαϊκής περιόδου. Το 2008 ολοκλήρωσε την έκδοση του συντάγματος των υστερορωμαϊκών επιγραφών από την Αττική στη σειρά *Inscriptiones Graecae*. Ο καθηγητής Sironen μας μύησε στον κόσμο και τη μελέτη των αρχαίων επιγραφών αναφέρθηκε στο φαινόμενο των έμμετρων δημόσιων επιγραφών των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής κυριαρχίας. Με τη βοήθεια των κειμένων αυτών επιχείρησε να φωτίσει πτυχές της ζωής των πόλεων αυτών κατά την περίοδο της παρακμής των αστικών κέντρων και της εξάπλωσης του χριστιανισμού. Ο καθηγητής Sironen μίλησε στα νέα ελληνικά.

Τον Καθηγητή Sironen προσκάλεσε ο Λέκτορας Γεώργιος Δεληγιαννάκης («Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»).

«Ούτε καν Έλληνας δεν ήταν – Ρωμανός ο Μελωδός: ποιητής, ιεροκήρυκας και προπαγανδιστής»

J. Koder (Πανεπιστήμιο Βιέννης)
3 Νοεμβρίου 2010

Ο Johannes Koder είναι ομότιμος καθηγητής της Βυζαντινολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης και μέλος της Αυστριακής Ακαδημίας Επιστημών. Το έως τώρα πλούσιο δημοσιευμένο του έργο αποκαλύπτει ευρύ φάσμα

>>

ερευνητικών ενδιαφερόντων, που δικαίως του προσδίδουν τον χαρακτηρισμό του *πολύϊστορα*. Έχει ιδιαίτερα ασχοληθεί με την έκδοση κειμένων, την ιστορική γεωγραφία, την τοπογραφία, τη μελέτη της καθημερινής ζωής, την ποίηση και την υμνογραφία. Έχει μεταφράσει στα γερμανικά τον Ρωμανό τον Μελωδό και τον Συμεών τον Νέο Θεολόγο, τους δύο σπουδαιότερους εκπροσώπους της βυζαντινής θρησκευτικής ποίησης. Με τις εκτενείς δημοσιεύσεις του στην περίφημη σειρά της *Tabula Imperii Byzantini* έχει αναδειχτεί σε έναν από τους σημαντικότερους μελετητές του ελλαδικού χώρου κατά τη βυζαντινή περίοδο. Με αφορμή το σχετικό δοκίμιο του νομπελίστα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη ο καθηγητής Koder μας γνώρισε τον ποιητικό κόσμο του Ρωμανού του Μελωδού και μας έφερε κοντά στην εποχή του Ιουστινιανού (527-565), κατά την οποία εκείνος δημιούργησε, χωρίς όμως να μείνει απαθής στα κοινωνικά δρώμενα. Ο Καθηγητής Koder μίλησε στα ελληνικά.

Τον Καθηγητή Koder προσκάλεσε ο Αναπληρωτής Καθηγητής Στέφανος Ευθυμιάδης («Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό», Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών).

>>

>>

>>

«Τα ρομείκα του Πόντου: Μεθοδολογικά και θεωρητικά ζητήματα»

Ι. Σιταρίδου (Πανεπιστήμιο Cambridge)
17 Νοεμβρίου 2010

Η Ιωάννα Σιταρίδου είναι Λέκτορας Ρομανικής Φιλολογίας στην Σχολή Σύγχρονων και Μεσαιωνικών Γλωσσών στο Πανεπιστήμιο του Cambridge και Εταίρος και Διευθύντρια Σπουδών στην Γλωσσολογία στο Queens' College, Cambridge. Εργάστηκε ως μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Ερευνητικό Κέντρο για την «Πολυγλωσσία» (SFB 538) στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου, όπου μελέτησε την σύνταξη των παλαιών ρομανικών γλωσσών καθώς και την γλωσσική αλλαγή λόγω γλωσσικής επαφής (2002-2004). Η διδακτορική της διατριβή στην Ρομανική Γλωσσολογία εκπονήθηκε στο Πανεπιστήμιο του Manchester (2002) με θέμα την συγχρονική και διαχρονική παρεμφατική σύνταξη των ρομανικών γλωσσών. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Γλωσσολογία από το University College London (1998) και απόφοιτος της Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1997), ενώ μέρος των προπτυχιακών σπουδών της πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (1997), όπου για πρώτη φορά ήρθε σε επαφή με την πορτογαλική γλωσσολογία. Τα κύρια ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν την συγχρονική σύνταξη των ρομανικών ποικιλιών αλλά και ελληνικών ποικιλιών όπως της ποντιακής και της κυπριακής. Σε ιστορικό επίπεδο την απασχολούν η σχέση της συντακτικής αλλαγής με την γλωσσική κατάκτηση, την γλωσσική επαφή και την μικροποικιλότητα. Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιεί επιτόπια έρευνα στις εναπομείνουσες ελληνικές ποικιλίες του Πόντου, ουσιαστικά (επαν-)ανακαλύπτοντας το τελευταίο ελληνικό απαρέμφατο της αρχαίας ελληνικής. Για το έργο της αυτό, πρόσφατα της απενεμήθη ο τίτλος του Stanley J. Seeger Επισκέπτη Ερευνητικού Εταίρου στις Νεοελληνικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Princeton (2011).

Στη διάλεξή της, η κυρία Σιταρίδου αναφέρθηκε στην απροσδόκητη επιβίωση γλωσσικών στοιχείων και δομών χαμένων από κάθε άλλη νεοελληνική ποικιλία, την οποία

λουθούν να ομιλούνται σε συνθήκες σχετικής απομόνωσης σε σειρά χωριών του Πόντου, στα βορειοανατολικά της σημερινής Τουρκίας, φαίνονται να διασώζουν γλωσσικά χαρακτηριστικά που μπορούν να αναχθούν και να χρονολογηθούν τουλάχιστον μέχρι την πρώιμη μεσαιωνική περίοδο, την περίοδο δηλαδή κατά την οποία οι αντίστοιχες γραμματικές δομές χάθηκαν από τις κεντρικές/ηπειρωτικές διαλέκτους. Χαρακτηριστική, μεταξύ άλλων, είναι η περίπτωση της επιβίωσης του απαρεμφάτου στις οφίτικες ποικιλίες του Πόντου. Η διατήρηση αυτή συνιστά έναν από τους σημαντικότερους αρχαισμούς που η έρευνα έφερε στην επιφάνεια, διαπιστώνεται όμως ότι συνοδεύτηκε και από μια σειρά δομικών καινοτομιών που επίσης δεν παρατηρήθηκαν σε καμιά άλλη ελληνική διάλεκτο, όπως για παράδειγμα την ανάπτυξη του λεγόμενου προσωπικού και κλιτού απαρεμφάτου. Παρατηρήσεις όπως αυτή καθιστούν τα ρομείκα ένα «γλωσσολογικό πείραμα εν εξελίξει», καθώς μας ανοίγουν ένα παράθυρο στο παρελθόν και ταυτόχρονα μας επιτρέπουν να μελετήσουμε την συντακτική μικροποικιλότητα –ιδιαιτέρως έντονη στην περιοχή– και την γλωσσική αλλαγή εξαιτίας γλωσσικής επαφής «σε πραγματικό χρόνο». Πρέπει να τονιστεί ότι η ιδιαιτερότητα και η πρωτοτυπία αυτού του ερευνητικού εγχειρήματος έγκειται επίσης στο ότι: (α) Οι ποικιλίες αυτές, οι οποίες τελούν υπό εξαφάνιση, δεν διαθέτουν επαρκείς περιγραφές της γραμματικής τους. (β) Χρησιμοποιεί πρωτοποριακή μεθοδολογία για την συλλογή του υλικού με βάση σύγχρονα θεωρητικά πρότυπα διαλεκτολογικής ανάλυσης και ως τέτοιο θέτει τα μεθοδολογικά πρότυπα για άλλες διαλεκτολογικές έρευνες στον ελληνόφωνο χώρο. (γ) Περιλαμβάνει συντονισμένη και συστηματική επιτόπια έρευνα στα ίδια τα

λία, την οποία αποκαλύπτει πρωτογενής γλωσσολογική έρευνα στις ελληνικές ποικιλίες της ευρύτερης περιοχής της Τραπεζούντας. Οι ελληνικές ποικιλίες που εξακο-

>>

>>

χωριά του Πόντου, όπου οι διάλεκτοι διατηρούνται σημαντικά ανεπηρέαστες από τις αλλοιώσεις και αμβλύνσεις οι οποίες αναπόφευκτα επήλθαν στις ποικιλίες των Ποντίων ομιλητών του ελλαδικού χώρου.

Η διάλεξη της κυρίας Σιταρίδου, η οποία προσεκλήθη από την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σταυρούλα Τσιπλάκου, ήταν ταυτόχρονα η πρώτη επίσημη εκδήλωση του Προγράμματος «Ελληνική Γλώσσα και Γλωσσολογία».

«Σκηνοθετική ματιά στο αρχαίο δράμα»

Νίκος Χαραλάμπος (Ηθοποιός-Σκηνοθέτης)
1 Δεκεμβρίου 2010

Ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Νίκος Χαραλάμπος γεννήθηκε στη Λευκωσία. Μαθήτευσε στη Μουσική Ακαδημία Αρβανιτάκη στη Λευκωσία και στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν στην Αθήνα. Παρακολούθησε μαθήματα σκηνοθεσίας και δραματουργικής ανάλυσης στο Πανεπιστήμιο Erlangen της Γερμανίας. Δίδαξε υποκριτική, κίνηση και αγωγή του λόγου στην Ακαδημία της Ρώμης, στη R.A.D.A. (Λονδίνο), στο USC (Λος Άντζελες), στο Βερολίνο, στην Αθήνα και στην Κύπρο. Υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος και ηθοποιός του Θεάτρου Τέχνης Κύπρου και Καλλιτεχνικός Διευθυντής του ΔΗΠΕΘΕ Καλαμάτας, Πρόεδρος του Δ.Σ. του ΘΟΚ και Καλλιτεχνικός Σύμβουλος του Θεάτρου ΠΡΑΞΙΣ Λεμεσού. Είναι ιδρυτής του Θεάτρου ΑΜΦΙΚΤΙΟ, ενός μη κερδοσκοπικού σωματείου υποκριτικής έρευνας και εφαρμογής για την Αρχαία τρα-

>>

ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ «ΤΗΛΕΓΟΝΕΙΑ»

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

>>

γωδία. Συνεργάστηκε ως ηθοποιός με το Θέατρο Τέχνης Κουν, τον ΟΘΑΚ, το ΘΟΚ, το Θέατρο του ΡΙΚ, τα Θέατρα Νυρεμβέργης, Γκέτινγκεν και Καϊζερλάουτεν Γερμανίας, το Αμφιθέατρο Σπύρου Ευαγγελάτου κ.ά. Ως σκηνοθέτης ανέβασε περίπου 200 έργα όλων των εποχών, στη Γερμανία, Ελλάδα, Κύπρο, Διεθνή Φεστιβάλ, Επίδαυρο, Ηρώδειο, Μέγαρο Μουσικής, Εθνική Λυρική Σκηνή, Κύπρια κ.λ.π. Έχει βραβευτεί ως ηθοποιός με το βραβείο Κουν από το Δήμο Αθηναίων, ως σκηνοθέτης με το βραβείο Δώρου Λοΐζου, ως σκηνοθέτης με το βραβείο ΘΟΚ, ενώ του έχει απονεμηθεί και το βραβείο Γενικής Προσφοράς στο Θέατρο της Κύπρου από την Πολιτεία.

Η διάλεξη άντλησε από την πολύχρονη πείρα του Νίκου Χαλαλάμπους στη σκηνοθεσία 25 περίπου αρχαιοελληνικών τραγωδιών. Η αρχαία τραγωδία, σύμφωνα με τον ομιλητή, έχει δομή όχι απλώς θεατρική αλλά θεμελιωδώς μουσική: αρθρώνεται γύρω από τη διαλεκτική μιας μουσικής παρτιτούρας. Επιπλέον, τα τραγικά πρόσωπα ενσαρκώνουν μορφές συμπεριφοράς στα όρια της παράκρουσης, της σωματικής και διανοητικής κατάρρευσης. Το αρχαίο δράμα αντιστέκεται στους επιδερμικούς νεωτερισμούς και τιμωρεί όσους υπερφίαλα επιχειρούν να το προσεγγίσουν με τη λογική της εμπορεύσιμης θεαματικότητας. Οι δυναμικές του τραγικού είδους είναι ανεξάντλητες και διαχρονικές, αρκεί κανείς να τους παραμείνει πιστός, να συναισθανθεί ότι τον εφευρίσκουν αυτές, όχι ότι τον περιμέναν για να τις ανακαλύψει. Είμαστε δημιουργήματα των τραγικών μύθων, όχι δημιουργοί τους. Ο Νίκος Χαλαλάμπους παρουσίασε επίσης τη δική του σκηνοθετική προσέγγιση τραγωδιών με θέμα τον μύθο των Λαβδακιδών. Η διάλεξη συνοδεύθηκε από πλούσιο οπτικό υλικό.

Τον κύριο Νίκο Χαλαλάμπους προσκάλεσε στην «Τηλεγόνοια» ο Αναπληρωτής Καθηγητής Βάιος Λιαπής. Η διάλεξη απετέλεσε και την πρώτη επίσημη εκδήλωση του μεταπτυχιακού προγράμματος «Θεατρικές Σπουδές». Στο περιθώριο της διάλεξης ο Αναπλ. Καθ. Λιαπής παρουσίασε το περιεχόμενο, τους στόχους και την προσδοκώμενη απήχηση του Προγράμματος αυτού.

«Αξιολόγηση σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων»

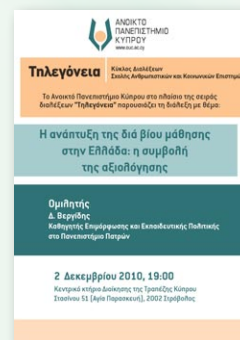
Δ. Βεργίδης (Πανεπιστήμιο Πατρών)
2 Δεκεμβρίου 2010

Ο Δημήτρης Βεργίδης είναι καθηγητής Επιμόρφωσης και Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Κατάγεται από την Ελευθερούπολη Καβάλας. Σπούδασε Μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Πατρών και Επιστήμες της Εκπαίδευσης στα Πανεπιστήμια Paris VIII και Lille III. Εργάστηκε στη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης και δίδαξε στα Παιδαγωγικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Από τις αρχές του 1991 διδάσκει στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Επίσης, συνεργάζεται με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στη Θεματική Ενότητα «Εκπαίδευση Ενηλίκων», της οποίας είναι Συντονιστής. Διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) του ΥΠΕΠΘ και αντιπρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού Δικτύου Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και της Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων, της οποίας είναι αντιπρόεδρος. Δημοσίευσε επιστημονικές εργασίες για την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και του αναλφαριθμητισμού, την αξιολόγηση εκπαιδευτικών θεσμών και την εκπαίδευση ενηλίκων σε συλλογικά βιβλία και σε περιοδικά στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (στα γαλλικά, ισπανικά και αγγλικά). Επίσης, έχει συγγράψει αυτοτελώς ή σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες βιβλία για την ελληνική εκπαίδευση, τους εκπαιδευτικούς και την εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και μελέτες αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Στη διάλεξή του ο Καθηγητής Βεργίδης υπογράμμισε ότι η ανάπτυξη της διά βίου μάθησης στηρίζεται στη ριζική αλλαγή και ανανέωση του ρόλου της τυπικής εκπαίδευσης. Όπως, άλλωστε, τονίζεται με έμφαση στην έκθεση της διεθνούς επιτροπής της UNESCO υπό την προεδρία του Jacques Delors: «Η ιδέα της διά βίου μάθησης δεν έχει

>>

>>

παρασύρει την Επιτροπή τόσο, ώστε να παραβλέψει τη σπουδαιότητα της επίσημης εκπαίδευσης, σε σύγκριση προς τη μη επίσημη ή την άτυπη εκπαίδευση. Αντίθετα, η Επιτροπή πιστεύει ότι στα πλαίσια του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος αποκτώνται οι δεξιότητες και οι κλίσεις εκείνες οι οποίες θα επιτρέψουν στα άτομα να εξακολουθήσουν να μαθαίνουν αργότερα.» Στην Ελλάδα η τυπική εκπαίδευση φαίνεται να αντιμετωπίζει ανεπάρκειες και δυσλειτουργίες οι οποίες αντανακλώνται και στην μη τυπική, καθώς και στην άτυπη εκπαίδευση. Η διά βίου μάθηση ενηλίκων διακρίνεται: στην αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων, η οποία στην Ελλάδα υποχρηματοδοτείται. Τον τελευταίο χρόνο με την αλλαγή του νομικού πλαισίου για τη διά βίου μάθηση και με ειδικά προγράμματα η ελληνική κυβέρνηση επιχειρεί να αναβαθμίσει συνολικά τη διά βίου μάθηση, χρησιμοποιώντας ως ένα από τα βασικά εργαλεία την εκπαιδευτική αξιολόγηση. Διεθνώς θεωρείται —σύμφωνα με εμπειρογνώμονες από διάφορες χώρες— ότι η καθιέρωση της αξιολόγησης σηματοδοτεί τη μετάβαση από τη γραφειοκρατική λογική ελέγχου με βάση τους ισχύοντες κανονισμούς στη λογική των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται. Στην Ελλάδα, η μετάβαση αυτή έγινε «ταχύρρυθμα» με στόχο την μεγιστοποίηση της απορρόφησης Κοινοτικών κονδυλίων. Το γεγονός αυτό είχε σοβαρές συνέπειες στη σύνδεση της αξιολόγησης με την εκπαιδευτική πολιτική. Ειδικότερα, η αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων εφαρμόστηκε στην Ελλάδα κυρίως ως προϋπόθεση της χρηματοδότησής τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα και οι χρηματοδοτήσεις προγραμμάτων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία

>>

ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ «ΤΗΛΕΓΟΝΕΙΑ»

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

>>

συνέτειναν καθοριστικά στην εκπόνηση ερευνών και μελετών αξιολόγησης και στην ανάπτυξη της σχετικής τεχνολογίας, παράλληλα όμως η αξιολόγηση ταυτίστηκε με τον έλεγχο και με την προσαρμογή της εκπαίδευσης στις ευρωπαϊκές πολιτικές.

Τον Καθηγητή Βεργίδη προσκάλεσε στην «Τηλεγόνοια» η Λέκτορας Μαρία Γραβάνη («Επιστήμες της Αγωγής»).

Στο δεύτερο τετράμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2010-11 η «Τηλεγόνοια» φιλοξένησε τις κάτωθι διαλέξεις:

«Δουλειές της γεωγραφίας, αποτυχίες της πολιτικής: Το ζήτημα της στρατηγικής αξίας της Κύπρου, 1878-2004»

Ε. Χατζηβασιλείου (Πανεπιστήμιο Αθηνών) 18-1-2011

«Teaching and Pastoral Power in the Classroom»

L. Fendler (Πανεπιστήμιο Wisconsin-Madison) 2-2-2011

«Myth and Actuality in the Athenian dionysiac genres»

B. Zimmermann (Albert-Ludwigs-Universität-Freiburg), 21-3-2011

«Θαλάσσιες παραστάσεις στα ψηφιδωτά δάπεδα της Μεσογείου»

Π. Ασημακοπούλου-Ατζακά (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), 7-4-2011

«Το παράπονο της Βρισηίδας ή η αιχμάλωτη και ο στρατηγός»

Δ. Κυρτάτας (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), 5-5-2011,

Τους καθηγητές B. Zimmermann & E. Χατζηβασιλείου προσκάλεσε ο Λέκτορας **Αντώνης Πετρίδης** («Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»).

Την καθηγήτρια L. Fendler προσκάλεσε ο Επίκουρος Καθηγητής **Μιχαήλος Ζεμπύλας** («Επιστήμες της Αγωγής»).

Την καθηγήτρια Π. Ασημακοπούλου Ατζακά προσκάλεσε η Επίκουρη Καθηγήτρια **Βάγια Καραϊσκού** («Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»).

Τον καθηγητή Δ. Κυρτάτα προσκάλεσε ο Λέκτορας **Γιώργος Δεληγιαννάκης** (Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»).

Τον γενικό συντονισμό της σειράς δι-αλέξεων «Τηλεγόνοια» επωμίζεται ο **Λέκτορας Αντώνης Κ. Πετρίδης**, Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό». Διοικητική υποστήριξη παρέχουν με προθυμία και ικανότητα οι: **Σκευή Γεωργίου**, Γραμματέας του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» και **Νέαρχος Νέαρχου**, Λειτουργός του Τομέα Εκδηλώσεων. Ευχαριστίες οφείλονται στους λειτουργούς του Τομέα Τηλεκπαίδευσης **Μιχάλη Επιφανίου**, **Ιωάννα Συρίμη**, **Χρίστο Ροδοσθένους**, **Πέτρο Χριστοφόρου**, **Γεωργία Τσολάκη** και **Γεωργία Ματθαίου** για την απεγάδιαστη μετάδοση των διαλέξεων μέσω της συγχρονικής πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης Illuminate Live! Ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη οφείλουμε στην Τράπεζα Κύπρου για τη φιλοξενία.

Επιμορφωτικά σεμινάρια Εκπαίδευσης Ενηλίκων για τους Εκπαιδευτικούς των Εσπερινών Σχολείων και των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολείων από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε συνεργασία με το ΑΠΚΥ

Με πρωτοβουλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, και, ύστερα από πρόσκληση συνεργασίας που έγινε στο ΑΠΚΥ, προγραμματίζεται σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων σε θέματα εκπαίδευσης ενηλίκων, τα οποία θα απευθυνθούν σε εκπαιδευτικούς Εσπερινών Σχολείων και Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών. Η έλλειψη κατάρτισης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτών ενηλίκων, καθώς και η ανυπαρξία ενός επαγγελματικού πλαισίου προσόντων στην Κύπρο για όσους διδάσκουν άτομα μεγαλύτερης ηλικίας προβλημάτισε το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο, μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ανέλαβε την πιο πάνω δράση. Η πρόταση για το πρόγραμμα επιμόρφωσης, που τέθηκε για έγκριση στο Υπουργείο, καταρτίστηκε με τη συμμετοχή των Δρος **Μαρία Γραβάνη**, Δρος Β. Νικολοπούλου, Δρος Π. Χατζηθεοχάρους, κας Ε. Παπαϊωάννου. Οι τελικές ημερομηνίες διεξαγωγής των επιμορφωτικών σεμιναρίων σε Λευκωσία και Λεμεσό θα ανακοινωθούν από το ΠΙ και αντίστοιχα θα ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί μέσω εγκυκλίων που θα αποσταλούν στα σχολεία.

Η Δρ. Β. Νικολοπούλου είναι Διευθύντρια Προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Δια Βίου Μάθησης της Ελλάδας. Η Δρ. Π. Χατζηθεοχάρους υπήρξε στέλεχος της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και για 10 χρόνια Διευθύντρια Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας στην Ελλάδα. Η κα. Ε. Παπαϊωάννου είναι Υποψήφια Διδάκτωρ στο ΑΠΚΥ, στην κατεύθυνση «Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση», και εκπαιδύτρια ενηλίκων στο Εσπερινό Σχολείο της Λάρνακας.

Διαλέξεις του ΕΠΑ στο πλαίσιο της «Τηλεγόνοιας»

Κατά το Ακαδημαϊκό Έτος 2011-2012 η πετυχημένη σειρά διαλέξεων «Τηλεγόνοια» φιλοξένησε δυο διαλέξεις εκπαιδευτικού περιεχομένου. Πρόκειται για τις διαλέξεις που πραγματοποιήθηκαν:

1) Την Πέμπτη 2 Δεκεμβρίου 2010, με θέμα «Η ανάπτυξη της διά βίου μάθησης στην Ελλάδα: η συμβολή της αξιολόγησης» και ομιλήτη τον κ. Δ. Βεργίδη, Καθηγητή Επιμόρφωσης και Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο Πανεπι-

στήμιο Πατρών.

2) Την Τετάρτη 2 Φεβρουαρίου 2011, με θέμα «Literacy of Power: Poststructural Theory for teachers» και ομιλήτρια την κ. Lynn Fendler, Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Wisconsin-Madison.

Και τις δυο διαλέξεις μπορεί να παρακολουθήσει κανείς μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΑΠΚΥ.

Η Αγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως από τη Στάση του Νίκα (532) έως την Τέταρτη Σταυροφορία (1204). Υπόμνημα πολιτικής, κοινωνικής και αστικής ιστορίας με βάση τα κείμενα Ένα νέο ερευνητικό πρόγραμμα του ΑΠΚΥ

Μνημείο-σύμβολο του βυζαντινού πολιτισμού η Αγία Σοφία δεν έπαψε να μαγνητίζει το ενδιαφέρον και να προκαλεί το θαυμασμό όχι μόνο των πολλών εκείνων που αθρόοι την επισκέπτονται σήμερα στην Κωνσταντινούπολη αλλά και όλων εκείνων που μελέτησαν και μελετούν την αρχιτεκτονική και την καλλιτεχνική της αξία. Οικοδόμημα που άντεξε στο χρόνο, κοσμούμενο από περίτεχνα ψηφιδωτά και άλλα σπουδαία επιμέρους αρχιτεκτονήματα, ό,τι η επίμονη αρχαιολογική έρευνα έφερε σιγά-σιγά τον εικοστόν αιώνα και φέρνει ακόμη και σήμερα στο φως, δεν θα μπορούσε να μην κατέχει δεσπόζουσα θέση στις πολλές γραπτές πηγές που μας κληροδότησε το Βυζάντιο. Από τα χρόνια του Ιουστινιανού έως την πρώτη άλωση του 1204 και μετά τη δεύτερη του 1453 ο σημαίνων ρόλος της Μεγάλης Εκκλησίας, όπως συνήθως αποκαλείται, καταφαίνεται από την πλειάδα των αναφορών σε αυτή σε παντός είδους κείμενα, ρητορικά, ιστοριογραφικά, αγιολογικά, διπλωματικά κλπ.

Ενώ ο ναός της του Θεού Σοφίας έχει διεξοδικά μελετηθεί αφενός ως αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό μνημείο, αφετέρου σε σχέση με το αυτοκρατορικό και εκκλησιαστικό του τελετουργικό, άγνωστη παραμένει στη σύγχρονη έρευνα η «εμπλοκή» του στην πολιτική και κοινωνική ιστορία του Βυζαντίου. Από τη λαμπρή επανοικοδόμησή της μετά την παράδοσή της στη φωτιά κατά τη στάση του Νίκα (532) έως τη σύλλησή της από τους σταυροφόρους (1204) η Αγία Σοφία λειτούργησε όπως η αγορά της αρχαίας πόλης, δηλαδή ως χώρος συνάντησης, επικοινωνίας και αλληλοπληροφόρησης των ανθρώπων και ως τόπος όπου συντελούνται γεγονότα δημόσιου ενδιαφέροντος. Μέσα στον περικαλλή

αυτό ναό έλαβαν χώρα όχι μόνο γάμοι, στέψεις αυτοκρατόρων και συμφιλιώσεις ηγεμόνων αλλά και μάχες, εξεγέρσεις, ταραχές, φόνοι. Η Αγία Σοφία, αντίθετα με το *Μέγα Παλάτιον* των βυζαντινών αυτοκρατόρων, ήταν χώρος «ανοικτός» στο λαό, η καρδιά της Κωνσταντινούπολης. Η Αγία Σοφία ήταν εκκλησία και με την αρχαία έννοια του όρου.

Ένα νέο πρόγραμμα που αξιολογήθηκε διεθνώς και εγκρίθηκε από την Επιτροπή Ερευνών του ΑΠΚΥ θα κληθεί να καλύψει ένα «κενό» της έρευνας και της βιβλιογραφίας, την πολιτική και κοινωνική ιστορία του σπουδαιότερου βυζαντινού ναού και μνημείου-συμβόλου του βυζαντινού πολιτισμού. Ό,τι θα τεθεί στο μικροσκόπιο μιας μικρο- και μακροανάλυσης είναι τα στοιχεία εκείνα που συγκροτούν την ιστορία του περιώνυμου αυτού ναού σε σχέση με την ιστορία του αυτή καθαυτή αλλά και με τη γενικότερη «τύχη» της αυτοκρατορίας. Ειδικότερα θα σχολιαστεί η παρουσία ορισμένου τύπου ανθρώπων όπως εκείνοι καταγράφονται στις πηγές (άνδρες-γυναίκες, αυτοκράτορας-πατριάρχης, αξιωματούχοι-απλός λαός), οι αυξομειώσεις του ενδιαφέροντος των πηγών γενικά και ειδικά (ιστοριογραφία, ρητορική, αγιολογία, επιγραφική κ.λ.π.), η πυκνότητα ή όχι κατά κείμενα και αιώνες σε αναφορές σχετικά με το μνημείο, κ.ο.κ.

Επιστημονικός υπεύθυνος του Προγράμματος είναι ο αναπληρωτής καθηγητής **Στέφανος Ευθυμιάδης**.

Διεθνές Συνέδριο «Φιλοσοφία, Λογοτεχνία, Φιλολογία, Παράδοση και Αποσπάσματα»

Νέα Πάφος. Ψηφιδωτό στην Οικία του Διόνυσου

Το Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, σε συνεργασία με τα ερευνητικά κέντρα Κ.Ε.Ε.Φ. και Κ.Ε.Ε.Λ.Γ. της Ακαδημίας Αθηνών, πραγματοποίησε στη Λευκωσία (18-20 Νοεμβρίου 2010) Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Φιλοσοφία, Λογοτεχνία, Φιλολογία. Παράδοση και Αποσπάσματα».

Στις εργασίες του συμμετείχαν ο πρόεδρος και μέλη της Ακαδημίας Αθηνών, καθηγητές του Πανεπιστημίου Κύπρου, ερευνητές στα εν λόγω κέντρα, καθώς και καθηγητές από τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Düsseldorf, Κολωνίας, Ρώμης και Saarbrücken. Οι ανακοινώσεις, στην αγγλική και στην ελληνική γλώσσα, αφορούσαν τόσο γενικότερα θέματα όπως η διαχρονική παρουσία της ελληνικής φιλοσοφίας, η ωφέλεια της ελληνικής κλασικής παιδείας στην εποχή μας, η αναγκαιότητα των Λατινικών στην παιδεία μας, η ανάδυση της επιστημονικής σκέψης στην Ιωνία, η έννοια της φιλοσοφίας στην πρώιμη περίοδο, η σχέση της γραμματικής με τη φιλοσοφία, η σύγχρονη θεώρηση της αριστοτελικής αφαίρεσης, όσο και ειδικότερα θέματα σχετικά με τον Ιππία τον Ηλείο, τον Παρμενίδη, τον πλατωνικό Φαίδωνα, τον Ζήνωνα τον Κιτίέα, τον Πρόκλο, τον Διογένη τον Οινόανδα, τον Αλκμάνα, τον κωμικό Στράτι, την αναφορά του Μαρτιάλη στον Πλίνιο, την ιστορία του Ηρακλή από τον Πρόδοκο. Στο συνέδριο παρουσίασε ανακοίνωση η Δρ. **Δέσποινα Μωραΐτου***, με θέμα *Philemon on Paideia*.

*Η Δρ. Δ. Μωραΐτου είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ21.

ΣΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΣΤΟ ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Σωστική ανασκαφή νεολιθικού οικισμού Κλείτους Κοζάνης.

Η σωστική ανασκαφή και έρευνα του έτους 2009 στον αρχαιολογικό χώρο του Κλείτους Κοζάνης και τα αποτελέσματά της παρουσιάστηκαν από την υπεύθυνη αρχαιολόγο της Λ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στην Αιανή Κοζάνης, Χριστίνα Ζιώτα, κατά την 23η Συνάντηση για το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη (Θεσσαλονίκη, 11-13 Μαρτίου 2010). Στην ανασκαφή εργάστηκε κατά το έτος 2009 ο διδακτορικός φοιτητής του ΕΛΠΟΛ **Απόστολος Μπούμπας**.

Από τη έρευνα και τα ανασκαφικά δεδομένα της θέσης «Κλείτους 1» αναμένεται να προκύψουν επιστημονικά οφέλη και πληρέστερες μαρτυρίες

σχετικά με τη χωροταξική οργάνωση και τη διαχρονική εξέλιξη σε επίπεδο νοικοκυριού και οικισμού, τη σύνθεση των νοικοκυριών, τη δομή των κοινωνικών σχέσεων και την οργάνωση της οικονομίας. Επίσης, θα φωτιστούν πλευρές της ιδεολογικής συγκρότησης των νεολιθικών γεωργοκτηνοτρόφων, που δεν συνδέονται με παραγωγικές δράσεις.

Για περισσότερες πληροφορίες:

1. [http://www.mouseioaianis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=177:2010-03-11-20-14-05&catid=3:pressreleases&Itemid=125#myGallery1-picture\(7\)](http://www.mouseioaianis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=177:2010-03-11-20-14-05&catid=3:pressreleases&Itemid=125#myGallery1-picture(7))
2. <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=140092>
3. http://www.hist.auth.gr/sites/default/files/Programma_AEMTh_2009_2.pdf

Annual Meeting of the European Association of Archaeologists

Στο πλαίσιο του 16th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists, που πραγματοποιήθηκε από 1 έως 5 Σεπτεμβρίου 2010 στη Χάγη, η Δρ. **Αθηνά Χατζή*** μαζί με τη Δρα **Στέλλα Σουβατζή*** οργάνωσαν συνεδρία με θέμα "(Scales of) space and time in Mediterranean prehistory". Η συνεδρία βασίστηκε στο αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα ζητήματα του χώρου στην αρχαιολογία, στην έλλειψη θεωρητικής και μεθοδολογικής ενασχόλησης με το ζήτημα του χρόνου και, τέλος, στην πληθώρα των νέων πληροφοριών αναφορικά με την προϊστορία της Μεσογείου. Στόχοι της συνεδρίας ήταν, πρώτον,

η επανεξέταση ζητημάτων που σχετίζονται με τη θεωρητική εξέταση και προσέγγιση των εννοιών του χώρου και του χρόνου στην αρχαιολογία και, δεύτερον, η προσπάθεια ένταξης ποικίλων αναλυτικών κλιμάκων στη διερεύνηση του παραπάνω θέματος, με βάση μελέτες περίπτωσης από τη μεσογειακή προϊστορική αρχαιολογία. Παρουσιάστηκαν έντεκα εισηγήσεις, κυρίως από αρχαιολόγους, αλλά και από αρχιτέκτονες, εστιασμένες σε σχετικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα.

Συνοπτική έκθεση της συνεδρίας δημοσιεύτηκε στο: Hadji, A. and S. Souvatzi. (Scales of) space and time in Mediterranean Prehistory, TEA 34, Winter 2010.

*Η Δρ. Α. Χατζή είναι μέλος ΣΕΠ και συντονίστρια της Θ.Ε. ΕΛΠ15. Η Δρ. Σ. Σουβατζή είναι μέλος ΣΕΠ και συντονίστρια της Θ.Ε. ΕΛΠ42.

Ερευνητικό Πρόγραμμα «Το μάθημα των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών σε Ενήλικες στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (ΚΙΕ) στην Κύπρο»

Το συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα, που ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2010 και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Μάιο του 2011, με έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, έχει στόχο να ανιχνεύσει τις στάσεις, απόψεις και εμπειρίες των ενηλίκων εκπαιδευομένων και των εκπαιδευτών τους σε σχέση με τη διδασκαλία του μαθήματος των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (ΗΥ) στα τμήματα ενηλίκων των Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης (ΚΙΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ). Η μελέτη στοχεύει ειδικότερα να διαφωτίσει τις διαδικασίες ενήλικης μάθησης, το περιβάλλον μέσα στο οποίο διεξάγονται και τα αποτελέσματά τους στο συγκεκριμένο συγκείμενο. Αποσκοπεί, τέλος, να σκιαγραφήσει την εκπαιδευτική πραγματικότητα σε σχέση με το σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων πληροφορικού γραμματισμού (computer literacy) για ενήλικες, επισημαίνοντας καλές πρακτικές και, ενδεχομένως, ανιχνεύοντας προβλήματα και αναζητώντας θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις στην αντιμετώπισή τους. Η μελέτη αυτή αποκτά αξία σε μια περίοδο έντονων αλλαγών και εξελίξεων στο χώρο της δια βίου μάθησης στην Κύπρο, όπως αυτές υπαγορεύονται από τις σχετικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορέσουν να τύχουν αξιοποίησης από τους εκπαιδευτές ενηλίκων για το μάθημα του πληροφορικού γραμματισμού στα ΚΙΕ αλλά και από τους υπεύθυνους φορείς προς την κατεύθυνση βελτίωσης των σχετικών προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Την ερευνητική ομάδα απαρτίζουν από το ΑΠΚΥ η Δρ. **Μαρία Γραβάνη** (επιστημονική υπεύθυνη), Λέκτορας Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης Ενηλίκων, και η Δρ. Γιασεμίνα Καραγιώργη, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου και Επιστημονική συνεργάτης του Institute of Education, University of London και ειδική σε θέματα Πληροφορικής στην Εκπαίδευση.

Ε-ΔΕΛΤΟΣ – Ηλεκτρονική Έκδοση Ελληνικών και Ρωμαϊκών Επιγραφών

Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου ενέκρινε την χρηματοδότηση του ερευνητικού προγράμματος **Ε-ΔΕΛΤΟΣ – Ηλεκτρονική Έκδοση Ελληνικών και Ρωμαϊκών Επιγραφών της Ύστερης Αρχαιότητας από τις Επαρχίες της Κύπρου και της Μακεδονίας**. Υπεύθυνος του έργου είναι ο **Γ. Δεληγιαννάκης***, ενώ στην ερευνητική ομάδα συμμετέχει και ο διδακτορικός φοιτητής του ΕΛΠΟΛ **Σ. Κεσέν**.

Σκοπός της έρευνας αυτής είναι η δημιουργία μιας ιστοσελίδας, η οποία θα φιλοξενεί δύο ψηφιακά αποθετήρια επιγραφών της υστερορωμαϊκής περιόδου από την Κύπρο και το βόρειο τμήμα της ρωμαϊκής επαρχίας της Μακεδονίας.

Η πρωτοτυπία του προγράμματος έγκειται στη δημιουργία ενός χρήσιμου και ευέλικτου εργαλείου για την παρουσίαση και έκδοση επιγραφικού υλικού, το οποίο παραμένει μέχρι σήμερα ανεπαρκώς μελετημένο και σε πολλές περιπτώσεις μη εύκολα προσβάσιμο ή/και αδημοσίευτο. Η εφαρμογή αυτή υλοποιείται για πρώτη φορά από ένα ελληνικό πανεπιστήμιο και με τη συμμετοχή Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, διδακτορικών φοιτητών και εξειδικευμένων τεχνολόγων.

Οι επιγραφές της υστερορωμαϊκής Κύπρου, σε αντίθεση με εκείνες προγενέστερων περιόδων, δεν έχουν μελετηθεί συστηματικά. Η εύρεση νέων επιγραφών τα τελευταία χρόνια, οι πρόσφατες μελέτες σχετικά με σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους του νησιού καθώς και η δυνατότητα πιθανών αυτοπιών στο κατεχόμενο τμήμα του νησιού κατέστησαν δυνατή όσο και απαραίτητη τη συνολική αναθεώρηση του υλικού αυτού στη βάση των νέων κατευθύνσεων της επιστήμης. Η

μελέτη των επιγραφών περιλαμβάνει την αυτοψία και την λεπτομερή τεκμηρίωση των επιγραφών που βρίσκονται στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους του νησιού.

Η μελέτη των κειμένων από το γεωγραφικό χώρο της βορειοκεντρικής και βορειοανατολικής Μακεδονίας επικεντρώνεται στη συλλογή του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου των Σκοπίων και το υλικό από τους αρχαιολογικούς χώρους και τις συλλογές των Στόβων (Stobi), Βαργάλων, Ηρακλείας Λύγκου (Μοναστήρι/Βιτώλια) και Λυχνίδου (Οχρίδα). Το μεγαλύτερο μέρος των επιγραφών αυτών δεν έχει τύχει συστηματικής μελέτης και επιστημονικής έκδοσης, ενώ αρκετά κείμενα έχουν εκδοθεί από ντόπιους αρχαιολόγους στη γλώσσα τους.

Για κάθε επιγραφή θα παρέχονται λεπτομερείς πληροφορίες με παράλληλη δυνατότητα, πολλαπλών αναζητήσεων, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και μεταδεδομένων, όπως τόπος εύρεσης, κατηγορία κειμένου, χρονολόγηση, λέξεις που αναφέρονται στο αρχαίο κείμενο (ονόματα, τίτλοι κλπ) και τις μεταφράσεις καθώς και αδημοσίευτες και νέες επιγραφές. Θα παρέχεται τέλος η δυνατότητα συνεχούς βελτίωσης της παρεχόμενης πληροφορίας καθώς και της ενσωμάτωσης περισσότερων συλλογών μελλοντικά, οι οποίες θα οδηγήσουν στην μετεξέλιξη του κόμβου αυτού σε σημείο αναφοράς για τους μελετητές της ύστερης αρχαιότητας.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην προσωρινή ηλεκτρονική διεύθυνση του προγράμματος www.e-deltos.com

*Ο Γ. Δεληγιαννάκης είναι λέκτορας στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό.

Διεθνές Εργαστήρι για τη Γλώσσα

Τον Απρίλιο του 2010 το **LETiSS-Center for postgraduate Education and Research**, που ανήκει στο **IUSS, Istituto Universitario di Studi Superiori**, πραγματοποίησε διεθνές εργαστήρι (workshop) με θέμα **“Language Contact and Language Decay: Socio-political and Linguistic Perspectives”**. Στη συγκεκριμένη συνάντηση, όλοι οι προσκεκλημένοι ομιλητές κλήθηκαν να παρουσιάσουν μέρος της τρέχουσας ερευνητικής τους δραστηριότητας πάνω σε θέματα γλωσσικής επαφής ή γλωσσικής εξαφάνισης τόσο από δομική - γλωσσολογική όσο και από κοινωνιογλωσσική και πολιτική άποψη. Ανάμεσα στους προσκεκλημένους ομιλητές υπήρξαν εξέχουσες προσωπικότητες τόσο από το χώρο της γλωσσολογίας (π.χ. Suzanne Romaine-University of Oxford, Wolfgang Dressler-University of Vienna, Yaron Matras-University of Manchester, Peter Bakker-University of Amsterdam) αλλά και η Teresa Codeço, υπεύθυνη για τα ευρωπαϊκά γλωσσικά προγράμματα στην Commission. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης συνάντησης, η Δρ. **Δήμητρα Μελισσαροπούλου*** συμμετείχε με εργασία σχετικά με φαινόμενα γλωσσικής επαφής και ειδικότερα σχετικά με τους μηχανισμούς προσαρμογής δανείων σε περιπτώσεις γλωσσικής επαφής ελληνικών διαλέκτων με διαφορετικά τυπολογικά και γενετικά συστήματα, και πιο συγκεκριμένα με την τουρκική γλώσσα. Η εργασία της, μαζί με άλλες επιλεγμένες εργασίες, πρόκειται να εκδοθεί σύντομα σε συλλογικό τόμο από το IUSS Press (Pavia, Ιταλία).

Για λεπτομέρειες σχετικά με το πρόγραμμα της συνάντησης μπορείτε να επισκεφτείτε το σύνδεσμο που ακολουθεί <http://www.iusspavia.it/UserFiles/File/LETiSS/WorkshopProgrammeFinal.pdf>

* Η Δρ. Δήμητρα Μελισσαροπούλου είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ 48 και Διδάσκουσα με βάση το ΠΔ. 407/80 στο τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών.

Διεπιστημονικά Σεμινάρια για τη Φιλοσοφία και την Ιστορία του Δικαίου

Η «Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» διοργανώνει από το έτος 2002 Διεπιστημονικά Σεμινάρια

σε θέματα φιλοσοφίας και ιστορίας του δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα τρία διεπιστημονικά σεμινάρια με θέματα: «Αιτία, Αιτιότης και Δίκαιο», «Έννοιες ελευθερίας και δίκαιο» και «Σκοπός τελεολογία και δίκαιο», ενώ ακολούθησαν αντίστοιχες εκδόσεις πρακτικών.

Κατά το έτος 2010 το θέμα του Σεμιναρίου είναι «Σύγκρουση, εχθρότης και δίκαιο». Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι έννοιες της σύγκρουσης και της εχθρότητας όπως έχουν αναπτυχθεί από φιλόσοφους και στοχαστές (Αριστοτέλη, Spinoza, Hobbes, Foucault, Schmitt, Hegel) και όπως έχουν διαμορφωθεί από τους κανόνες δικαίου και την πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα.

Στα πλαίσια του παραπάνω Σεμιναρίου ο **Διονύσης Μοσχόπουλος***

ανέπτυξε το θέμα «Ο όρκος στην υπηρεσία και η παραβίασή του: συγκρούσεις αξιών και οι συνέπειές τους στην ιστορική εξέλιξη του νεότερου ελληνικού κράτους». Στην παρουσίαση εξετάστηκε ο όρκος στην υπηρεσία ως ηθική δέσμευση του δημόσιου λειτουργού να ασκεί υπεύθυνα την διακριτική ευχέρεια που του παρέχει ο νόμος, αλλά και ως δήλωση υποταγής στην πολιτική εξουσία. Διατυπώθηκε το ερώτημα εάν ο όρκος στην υπηρεσία δεσμεύει ή απελευθερώνει και αναλύθηκαν οι επιπτώσεις της επιορκίας όταν επικρατούν πολιτισμικές αξίες και σύμβολα πίστης (εθνικά ή ιδεολογικά) ισχυρότερα από αυτόν. Παράλληλα αναδείχθηκε η πρόσληψη του όρκου στην υπηρεσία ως έννοιας που απαιτεί υπακοή (Νόμος) αλλά και αξιολόγηση αξιών (Πατριδα, Σύνταγμα). Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα σύγκρουσης αξιών και παραβίασης του όρκου στην υπηρεσία αναπτύχθηκε εκείνο του Εθνικού Διχασμού (1916), όπου η αξία του έθνους, επικρατώντας της αξίας του κράτους, οδήγησε στην διάσπαση του τελευταίου και στην υποβάθμιση των αξιών του.

**Ο Δρ. Δ. Μοσχόπουλος είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ10*

Χρηματοδότηση ερευνητικού προγράμματος από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ)

Ερειπωμένη οικία χτισμένη επί του - αρχαιολογικού χώρου. Ο αρχαιολογικός χώρος υπήρξε οικισμός μέχρι και τη δεκαετία του '80.

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών της Ελλάδος χρηματοδοτεί από το Φεβρουάριο του 2010 το ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο «Το κάστρο των Αντικυθέρων και η τοπική κοινότητα».

Το συντονισμό του προγράμματος, το οποίο διερευνά την πρόσληψη της αρχαιολογικής και νεότερης πολιτισμικής κληρονομιάς, έχει αναλάβει η Δρ **Καλλιόπη Φουσέκη*** σε συνεργασία με τη Δρα Ελεάνα Γιαλούρη (Λέκτωρ, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία στάδια: 1) συλλογή υλικού μέσω επιτόπιας ανθρωπολογικής έρευνας και έρευνας στο διαδίκτυο (εικονική εθνογραφία) 2) μελέτη του υλικού 3) τελική δημοσίευση των αποτελεσμάτων.

**Η Δρ. Κ. Φουσέκη είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ10.*

Characterizing the World Archaeology Collections: The Classical Greek Collection in the Pitt Rivers Museum

Η **Στέλλα Σκαλτσά*** συμμετέχει, ύστερα από σχετική πρόσκληση, στο Ερευνητικό Πρόγραμμα 'Characterizing the World Archaeology Collections' του μουσείου Pitt Rivers του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, σε συνεργασία με τον Δρα Γιάννη Γαλανάκη. Το μουσείο Pitt Rivers είναι σήμερα κυρίως γνωστό για την πλούσια ανθρωπολογική και εθνογραφική του συλλογή. Ωστόσο, πάνω από το ένα τρίτο των συλλογών του αποτελείται από αρχαιολογικά αντικείμενα (περίπου 100.000 στον αριθμό). Η συμμετοχή της Στέλλας Σκαλτσά στο πρόγραμμα στόχο έχει την καταγραφή της αρχαίας ελληνικής συλλογής του μουσείου, η οποία αριθμεί γύρω στα 300 αντικείμενα από τον 7ο αι. π.Χ. μέχρι και τον 2ο αι. μ.Χ. Αποτελείται από αγγεία, ειδώλια, κοσμήματα, όπλα, νομίσματα κ.ά., κατασκευασμένα από διάφορα υλικά. Τα αντικείμενα της αρχαίας ελληνικής συλλογής προέρχονται κυρίως από τη συλλογή του στρατηγού Augustus Henry Lane Fox Pitt Rivers, η οποία αποτελεί και την ιδρυτική συλλογή του εν λόγω μουσείου. Το 1884 ο Pitt Rivers δώρησε τη συλλογή του στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης με την προϋπόθεση πως η συλλογή του θα στεγαζόταν σ' ένα νέο μουσείο. Έκτοτε η αρχαιολογική συλλογή έχει εμπλουτιστεί σημαντικά χάρη στις δωρεές διαφόρων συλλεκτών. Ωστόσο, παραμένει σχετικά άγνωστη στους ερευνητές, ιδίως εκείνους της ελληνο-ρωμαϊκής αρχαιότητας. Η μελέτη και δημοσίευση της αρχαίας ελληνικής συλλογής θα συμπεριληφθεί στην έκδοση ενός τόμου σχετικά με τις αρχαιολογικές συλλογές του μουσείου, προκειμένου αυτές να γίνουν διαθέσιμες στους ερευνητές.

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του ερευνητικού προγράμματος: <http://www.prm.ox.ac.uk/world.html>

**Η Σ. Σκαλτσά είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ 14.*

Courtesy of the Pitt Rivers Museum, University of Oxford.

Το Ερευνητικό Πρόγραμμα «Σχολιασμός της Οικουμενικής Ιστορίας Θεοφύλακτου Σιμοκάττη»

Το ερευνητικό αυτό πρόγραμμα στοχεύει στον αναλυτικό και μεθοδικό σχολιασμό της *Οικουμενικής Ιστορίας* του βυζαντινού λογίου Θεοφύλακτου Σιμοκάττη. Το έργο αναφέρεται σε μια σημαντική περίοδο της Βυζαντινής ιστορίας, η οποία είχε τραγική κατάληξη, καθώς ο αυτοκράτορας Μαυρίκιος (582-602) σφαγιάστηκε μαζί με την οικογένειά του από τον σφετεριστή Φωκά (602-610) και η Αυτοκρατορία βυθίστηκε σε μια μακρά περίοδο βίας και τυραννίας. Με την ανάρρηση του Ηρακλείου στον θρόνο και την αποκατάσταση της ηρεμίας στο εσωτερικό του κράτους και την ανεπιθύηση που αργότερα εξαπολύθηκε κατά των Περσών, οι Βυζαντινοί προσπάθησαν να επανασυνδεθούν με την παράδοση από την οποία είχαν αποκοπεί. Σε αυτές τις συνθήκες, ο Θεοφύλακτος κλήθηκε να υπηρετήσει το είδος της ιστοριογραφίας, που και αυτό είχε παρακμάσει στα χρόνια του τυράννου Φωκά.

Οι πληροφορίες που διαθέτουμε για τον Θεοφύλακτο Σιμοκάττη είναι ελάχιστες, καθώς απουσιάζουν από το έργο του οι αυτοβιογραφικές αναφορές. Ως συγγραφέας καταπιάστηκε με διαφορετικά είδη: επιστημονικές και φιλοσοφικές πραγματείες, επιστολές. Το μείζον έργο του όμως είναι χωρίς αμφιβολία η *Οικουμενική Ιστορία*. Σ' αυτό συνεχίζει την παράδοση των κλασικίζοντων ιστορικών της Ύστερης Αρχαιότητας. Όπως εκείνο του Θουκυδίδη και του Προκοπίου, το έργο είναι χωρισμένο σε οκτώ βιβλία, και εστιάζει στα πολεμικά μέτωπα της Ανατολής και των Βαλκανίων, χωρίς όμως να ξεχνά και τα γεγονότα της Κωνσταντινούπολης. Η γλώσσα είναι αρχαιοπρεπής και η αφήγηση διανθίζεται με δημηγορίες, οι οποίες στοχεύουν στην ανάδειξη του χαρακτήρα των ομιλητών και την ερμηνεία των γεγονότων. Σε αντίθεση με τους προκατόχους του, ο Θεοφύλακτος έχει μια ξεκάθαρη χριστιανική θεώρηση και δεν διστάζει να εντάξει στην αφήγησή του θαύματα, προφητικά ενύπνια, σημεία και προλήψεις. Από αυτή την άποψη ο συγγραφέας μας είναι πρόδρομος των χρονογραφικών έργων που θα

συντεθούν κατά την Μέση Βυζαντινή περίοδο. Έτσι η *Οικουμενική Ιστορία* είναι ένα έργο μεταίχμιακό, που στέκει στο όριο δύο διαφορετικών ιστορικών περιόδων, της Ύστερης Αρχαιότητας και των Μέσων Χρόνων, αλλά και δύο διαφορετικών ιστοριογραφικών σχολών, της πολιτικής-στρατιωτικής ιστορίας και της χρονογραφίας. Ο ίδιος ο συγγραφέας άλλωστε λειτουργεί ως φορέας μιας μακράς λογοτεχνικής παράδοσης μένοντας όμως ανοιχτός στα αιτήματα και τις αγωνίες της δικής του εποχής.

Το σχετικό ερευνητικό πρόγραμμα, που ξεκίνησε το 2008 και ολοκληρώνεται εντός του 2011, στοχεύει σε μια ευρύτερη και διεξοδικότερη μελέτη της *Οικουμενικής Ιστορίας*, στον αναλυτικό λογοτεχνικό και ιστορικό σχολιασμό, τον εντοπισμό και την ερμηνεία των ρητορικών μέσων του συγγραφέα, τις γλωσσικές εμμονές του. Πρέπει να υπογραμμιστεί ο πρωτοποριακός χαρακτήρας αυτής της εργασίας, καθώς ανάλογη εξαντλητική μελέτη δεν έχει επιχειρηθεί για κανένα άλλο βυζαντινό ιστοριογραφικό έργο. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι εντυπωσιακά, αφού φωτίζουν τις πηγές του ιστορικού, το γλωσσικό του οπλοστάσιο, το πλήθος των παραπομπών σε συγγραφείς της κλασικής και χριστιανικής αρχαιότητας, τον υπαινικτικό σχολιασμό γεγονότων και πραγμάτων. Τα συμπεράσματα καθώς και οι προβληματισμοί που θα προκύψουν θα συζητηθούν εκτενώς σε διεθνές συνέδριο ή εργαστήριο που θα διοργανωθεί με θέμα την *Οικουμενική Ιστορία*, τον συγγραφέα και την εποχή της.

Υπεύθυνος του προγράμματος είναι ο αναπληρωτής καθηγητής του Προγράμματος Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό, **Στέφανος Ευθυμιάδης**. Μεταπτυχιακός ερευνητικός συνεργάτης ο ιστορικός Φώτης Βασιλείου. Συνεργάζονται επίσης ο Anthony Kaldellis, Καθηγητής στο Department of Greek and Latin του Ohio State University, και ο **Γιώργος Δεληγιαννάκης**, λέκτορας στο Πρόγραμμα Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό του ΑΠΚυ.

Consumer Culture

Η Δρ. **Αθηνά Χατζή**, Συντονίστρια της Θ.Ε. ΕΛΠ15, συμμετείχε στο συνέδριο *Consumer Culture: between aesthetics, social distinction and ecological activism*, που πραγματοποιήθηκε στο Ολομouc της Τσεχίας, από τις 7 έως τις 9 Οκτωβρίου 2010. Η εισήγησή της είχε θέμα: «On Distinction: the (conspicuous) consumption of art in the 21st century». Το θέμα του διεπιστημονικού συνεδρίου ήταν η κοινωνία της κατανάλωσης και οι αισθητικοί και πολιτισμικοί κανόνες που τη διέπουν. Η Δρ. Χατζή στο πλαίσιο αυτό παρουσίασε την περίπτωση της κατανάλωσης τέχνης στον 21^ο αιώνα ως μέσου διάκρισης, βασιζόμενη στο κλασικό έργο του P. Bourdieu, *Διάκριση*. Εξετάστηκαν διάφορες παράμετροι του φαινομένου και προτάθηκε ένα νέο τριμερές σχήμα για τη μελέτη του μηχανισμού της σύγχρονης κατανάλωσης του έργου τέχνης.

Πληροφορίες για το συνέδριο θα βρείτε στο: <http://oltk.upol.cz/consumerculture/> Η εισήγηση θα δημοσιευτεί στα Πρακτικά του Συνεδρίου που θα κυκλοφορήσουν από το Cambridge Scholars Publishing το 2011.

Συμμετοχή στο IODL&ICEM (International Joint conference and Media Days), 2010 at Anadolu University, Turkey, October, 2010

Το διεθνές συνέδριο έλαβε χώρα μεταξύ 5-8 Οκτώβρη σε ένα από τα μεγαλύτερα Ανοικτά Πανεπιστήμια του κόσμου, το Anadolu University στο Eskişehir της Τουρκίας. Στο συνέδριο συμμετείχαν με εισηγήσεις επιστήμονες και ονόματα γνωστά στο χώρο της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης από όλο τον κόσμο (Prof. Ugur Demiray, Prof. Fredric. Litto, Prof. Panta Santos, Prof. Marina Mclsaakc), ενώ παρουσιάστηκαν πάνω από διακόσια άρθρα και άλλα τόσα posters, σε θέματα σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση.

Η Δρ. **Μαρία Γραβάνη**, Λέκτορας Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης Ενηλίκων συμμετείχε στο συνέδριο και παρουσίασε ερευνητικό

άρθρο από το εν εξελίξει εσωτερικό ερευνητικό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το ΑΠΚΥ με τίτλο «Ενίσχυση της εξ αποστάσεως ενήλικης διδασκαλίας και μάθησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Η περίπτωση του Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με το συνέδριο οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναζητήσουν στη διεύθυνση:

<http://iodlicem2010.anadolu.edu.tr>

Ερευνητικό πρόγραμμα "School Governance to build a learning community"
<http://www.sgolc.eu>

Η Δρ. **Αγγελική Λαζαρίδου*** συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «School Governance to build a learning community» στα πλαίσια της δράσης Comenius. Ο γενικός σκοπός του προγράμματος είναι η υποστήριξη των σχολείων στο μετασχηματισμό τους σε μανθάνοντες οργανισμούς και η προώθηση μοντέλων σχολικής διακυβέρνησης τα οποία να στηρίζονται στις αρχές της ενεργούς συμμετοχής για τη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας. Οι συγκεκριμένοι στόχοι του προγράμματος είναι: 1) η ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων των στελεχών της εκπαίδευσης, προκειμένου

να λειτουργούν ως φορείς ανάπτυξης των σχολείων τους σε κοινότητες μάθησης, 2) η προώθηση και ενσωμάτωση των αρχών της αυτονομίας, υπευθυνότητας, λογοδοσίας, και διαφάνειας των σχολικών μονάδων, 3) η βελτίωση των σχέσεων σχολείου τοπικής κοινωνίας, και 4) η προώθηση μιας κουλτούρας αυτοβελτίωσης μέσω της διαδικασίας της αυτοαξιολόγησης. Εταίροι στο πρόγραμμα είναι 4 εκπαιδευτικοί φορείς (2 από Ιταλία, Ελλάδα, Ολλανδία) και 4 πανεπιστήμια (Ελλάδα, Ιταλία, Σουηδία, Ρουμανία).

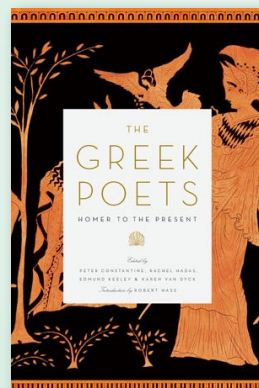
* Η Δρ. Α. Λαζαρίδου είναι μέλος ΣΕΠ στην Θ.Ε. ΕΠΑ75

Ενδιαφέρουσες Εκδόσεις 04

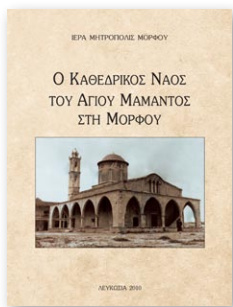
THE GREEK POETS: ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Από τον έγκριτο εκδοτικό οίκο W. W. Norton της Νέας Υόρκης κυκλοφόρησε στις αρχές του 2010 το βιβλίο *The Greek Poets: Homer to the Present*, με επιμέλεια του Peter Constantine, της Rachel Hadas, του Edmund Keeley και της Karen van Dyck. Πρόκειται για εκτενέστατη ανθολογία, σχεδόν 700 σελίδων, της ελληνικής ποίησης, που καλύπτει περίπου 160 ποιητές, από τον Όμηρο και τον Ησίοδο ως τον Κυριάκο Χαραλαμπίδη και την Τζένη Μαστοράκη. Τα ποιήματα παρουσιάζονται σε φροντισμένες αγγλικές μεταφράσεις, άλλες ήδη δημοσιευμένες και άλλες καμωμένες ειδικά για την έκδοση αυτή.

Ο Βάιος Λιαπής, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Θεατρικές Σπουδές, μετέφρασε για την έκδοση αυτή ποιήματα τριών Ελληνίδων που έζησαν σε πολύ διαφορετικές εποχές: της Σαπφώς, της Κασσιανής και της Τζένης Μαστοράκη. Επίσης, επιμελήθηκε, σε συνεργασία με την Karen Emmerich, τα εργοβιογραφικά σημειώματα των ποιητών. Ο κορυφαίος βρετανός κριτικός George Steiner, σε βιβλιοκρισία του που δημοσιεύτηκε στο *Times Literary Supplement*, χαρακτήρισε την έκδοση αυτή «θησαυροφυλάκιο, που αξίζει να το επισκεφτεί κανείς πολλές φορές» ("a treasure house to be visited and revisited").

Χριστόδουλος Α. Χατζηχριστοδούλου*, Ο καθεδρικός ναός του Αγίου Μάμαντος στη Μόρφου, Ιερά Μητρόπολις Μόρφου, Λευκωσία 2010.

Πρόκειται για ένανεικονογραφημένο οδηγό ενός από τους σημαντικότερους φραγκοβυζαντινούς ναούς της Κύπρου, κυρίως λόγω της αρχιτεκτονικής του, που συνδυάζει την τρίκλιτη, γοθτικού ρυθμού βασιλική που επιστέφεται με ραδινό ψηλό βυζαντινού τύπου τρούλο. Εκτός από την περιγραφή του μνημείου και της τέχνης που περικλείει, οι κυπριακές παραδόσεις για τον άγιο Μάμαντα που καταγράφονται στην παρούσα έκδοση διασώζουν σημαντικά λαογραφικά στοιχεία.

Το μνημείο υπήρξε σημαντικό προσκύνημα στους μεσαιωνικούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και από το 1974 βρίσκεται στο τουρκοκρατούμενο τμήμα του νησιού. Ο ναός είναι κτισμένος στα ερείπια δύο παλαιοχριστιανικών βασιλικών και μιας μεσοβυζαντινής εκκλησίας που ανασκάφηκαν μερικώς το 1958.

Στην έκδοση παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορία της κωμόπολης της Μόρφου διαμέσου των αιώνων, ο άγιος Μάμας και η σχέση του με την Κύπρο και τη Μόρφου ειδικότερα, ο βίος και το μαρτύριο του αγίου Μάμαντος, η Μονή του Αγίου Μάμαντος στη Μόρφου και το υφιστάμενο καθολικό της. Ο εκ Καππαδοκίας της Μ. Ασίας άγιος Μάμας, που μαρτύρησε το 275 και εορτάζει στις 2 Σεπτεμβρίου), σχετίστηκε με την Κύπρο μετά το θάνατό του όταν οι Μαρδαίτες ακρίτες έφεραν την τιμή και τμήματα των λειψάνων του στη Μόρφου. Έκτοτε η λατρεία του αγίου Μάμαντος θα εξαπλωθεί σε ολόκληρο νησί.

Σύμφωνα με την εκκλησιαστική πα-

ράδοση που αναφέρει ο κύπριος χρονικογράφος Λεόντιος Μαχαιράς (15^{ος} αι.), η θεωρούμενη ως τάφος του αγίου Μάμαντος μαρμάρινη σαρκοφάγος του 3^{ου} αι. ρίχθηκε στη θάλασσα από τη Μ. Ασία και έφτασε πλέοντας στον κόλπο της Μόρφου. Ορθόδοξοι και δυτικοί περιηγητές του Μεσαίωνα αναφέρουν ότι από τη σαρκοφάγο ανάβλυζε θαυματουργό μύρο, το οποίο θεράπευε διάφορες ασθένειες. Ο ναός ουδέποτε διακοσμήθηκε εξ ολοκλήρου με τοιχογραφίες. Στο 16^ο αιώνα χρονολογούνται οι τοιχογραφίες των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, κυπροαναγεννησιακής ζωγραφικής, που βρίσκονται στους ανατολικούς κίονες του κυρίως ναού και ο Χριστός Άρτος της Ζωής στην Πρόθεση, μέσα στο Ιερό Βήμα. Το 1921 ο ελλαδίτης ζωγράφος Όθωνας Γιαβόπουλος ζωγράφησε στο βόρειο τοίχο του ναού τον Αρχάγγελο Μιχαήλ.

Μεταξύ άλλων, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη μαρμάρινη αγία Τράπεζα και το ξυλόγλυπτο κιβώριό της, το σημαντικότερο ως προς το διάκοσμο και την ποιότητα της ζωγραφικής του που σώθηκε στο νησί, επώνυμο έργο του Σίλβεστρου Αξιώτου του 16^{ου} αι. Το εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο εικονοστάσιο του 16^{ου} αι. και οι μεταβυζαντινές εικόνες που το κοσμούν αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα έργων τέχνης της περιόδου της Βενετοκρατίας στην Κύπρο. Ο άμβωνας του 18^{ου} αι., ο επισκοπικός θρόνος του 19^{ου} αι. και το προσκυνητάριο του 19^{ου} αι. είναι αντιπροσωπευτικά δείγματα της εκκλησιαστικής ξυλογλυπτικής των χρόνων της όψιμης Τουρκοκρατίας στην Κύπρο.

* Ο Δρ. Χ. Α. Χατζηχριστοδούλου είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ15.

Ashgate Research Companion to Byzantine Hagiography, vol. 1, επιμέλεια S. Efthymiadis, εκδόσεις Ashgate 2011

Τα αγιολογικά κείμενα, δηλαδή οι Βίοι και τα Εγκώμια των αγίων, οι συλλογές θαυμάτων και οι λεγόμενες ψυχωφελείς ιστορίες, συγκαταλέγονται στα πλέον προσφιλή αναγνώσματα των Βυζαντινών. Ο μεγάλος αριθμός κειμένων, η ποσότητα των χειρογράφων στα οποία σώζονται, η συγγραφή και αναπαραγωγή τους σε ένα ευρύ χρονολογικό φάσμα που καλύπτει ολόκληρη τη βυζαντινή χιλιετία είναι οι ασφαλείς ενδείξεις ότι η λογοτεχνία αυτή γνώρισε την καταξίωση και το ενδιαφέρον της κοινωνίας της ύστερης αρχαιότητας και του Μεσαίωνα. Πράγματι, η αγιολογία είναι ο πιο πολυμερής και πλούσιος εκπρόσωπος της βυζαντινής λογοτεχνίας και ο χώρος όπου συναντώνται και διασταυρώνονται πτυχές άγνωστες ενός κόσμου και μιας ιστορικής περιόδου που σήμερα για πολλούς και διάφορους λόγους ταυτόχρονα ελκύει και απωθεί.

Η έκδοση ενός βιβλίου που αφενός θα είχε χαρακτήρα μύησης και εισαγωγής σ' αυτό το πολύπλευρο, ιδιαίτερο και παρεξηγημένο λογοτεχνικό είδος, αφετέρου θα στέγαζε παλαιά και πρόσφατα πορίσματα της φιλολογικής και ιστορικής επιστήμης υπήρξε από καιρό αιτούμενο εκείνων όσοι ασχολούνται με τη μελέτη του βυζαντινού πολιτισμού. Είναι βέβαιο ότι θα συγκινήσει ευρύτερα την κοινότητα των ελληνοιστών, των μεσαιωνολόγων, των ιστορικών της θρησκείας και των θεωρητικών της λογοτεχνίας.

Το δίτομο αυτό έργο είναι προϊόν συνεργασίας ομάδας πολλών ειδικών όχι μόνο στο χώρο της βυζαντινής της αγιολογίας αλλά και εκείνης που γράφτηκε στις ανατολικές γλώσσες (συριακά, κοπτικά, αρμενικά, γεωργιανά, αραβικά) και στα σλαβονικά, δηλαδή τη μεσαιωνική σλαβική εκκλησιαστική γλώσσα. Ο πρώτος τόμος, που αναφέρεται σε περιόδους και περιοχές (periods and regions) στις οποίες εξαπλώθηκε η λογοτεχνία αυτή, αναμένεται να δημοσιευτεί το καλοκαίρι του 2011 και να παρουσιαστεί στο 21ο διεθνές βυζαντινολογικό συνέδριο που θα διεξαχθεί στη Σόφια (Βουλγαρία). Επιπνευστής και επιμελητής του έργου είναι ο αναπληρωτής καθηγητής Στέφανος Ευθυμιάδης.

Ξαναδιαβάζοντας τον Νίκο Καββαδία

Τον Οκτώβριο του 2010 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Οδός Πανός» η μελέτη του **Χρήστου Δανιήλ*** *Ξαναδιαβάζοντας τον Νίκο Καββαδία, Ποιητική και πρό-*

σληψη, η έκδοση της οποίας συνέπεσε με τον εορτασμό των 100 χρόνων από τη γέννηση του ποιητή.

Η μελέτη διαρθρώνεται σε δύο μέρη: Στο πρώτο μέρος η έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο το έργο του Καββαδία αντιμετωπίστηκε από τους μελετητές της λογοτεχνίας, στη θέση που κατέχει στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και στην αποδοχή που έτυχε από το αναγνωστικό κοινό. Διαπιστώνονται αρκετά παράδοξα στην αντιμετώπιση αυτού του έργου όπως η μαζική αποδοχή από το κοινό και η περιθωριακή αποδοχή του από τους ιστορικούς της λογοτεχνίας καθώς και η περιορισμένη χρήση του στο εκπαιδευτικό σύστημα (χωρίς ουσιαστική αξιοποίηση του «μουσικού» Καββαδία) ή ακόμη και αντιφάσεις στις προτάσεις ταξινόμησης του έργου σε κά-

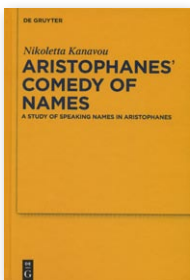
ποια από τις συμβατικές λογοτεχνικές ομάδες. Διαπιστώνεται ακόμη πως η εμφατική προβολή της παραδοσιακής στιχουργίας που εμφανίζει το έργο δεν επιτρέπει την ανάδειξη των μοντερνιστικών γνωρισμάτων που ενυπάρχουν σε αυτό.

Στο δεύτερο μέρος η έρευνα στρέφεται στις τρεις ποιητικές συλλογές. Εξετάζεται α) η ποιητική ανθρωπογεωγραφία της ποίησης του Καββαδία και η συνακόλουθη ιδεολογία της, β) η εφαρμογή της ποιητικής πρακτικής διασύνδεσης υπερρεαλιστικών τεχνικών γραφής με γνωρίσματα από το ελληνικό δημοτικό τραγούδι, γ) ο τρόπος με τον οποίο ο Καββαδίας υπερβαίνει τον ρεαλισμό, παρουσιάζοντας μια χωροχρονική ελευθερία στο έργο του. Τέλος, ανιχνεύεται σειρά στοιχείων στην ποιητική του καββαδιακού λόγου που συνάδουν με την ποιητική του μαγικού ρεαλισμού.

Περισσότερα στοιχεία για το βιβλίο, και δημοσιευμένες στον τύπο κριτικές, στη διεύθυνση: <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=159552>

*Ο Δρ. Χ. Δανιήλ είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ28.

Aristophanes' comedy of names: a study of speaking names in Aristophanes

Το Νοέμβριο του 2010 δημοσιεύθηκε το βιβλίο *Aristophanes' comedy of names: a study of speaking names in Aristophanes* (Berlin / New York: Walter de Gruyter, σειρά 'Sozomena') της Δρ.

Νικολέττας Καναβού. Το βιβλίο αποτελεί την πρώτη συστηματική μελέτη της χρήσης των κυρίων ονομάτων στον Αριστοφάνη. Η χρήση «ομιλούντων» ονομάτων είναι μια από τις πιο διασκεδαστικές πτυχές της κωμικής τέχνης του Αριστοφάνη. Το βιβλίο επιχειρεί μια κατά το δυνατόν εξαντλητική ανάλυση των ονομάτων αυτών στις έντεκα σωζόμενες κωμωδίες: ανθρωπωνυμίων (που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της μελέτης), θεωνυμίων, τοπωνυμίων, εθνικών και δημοτικών ονομάτων – όλων

των ονομάτων που ο ποιητής επιλέγει να χρησιμοποιήσει λόγω της σημασίας τους. Τα ονόματα αναλύονται με προσοχή μέσα στα συμφραζόμενά τους, με τη συνεξέταση πολλών παραγόντων: γλώσσας (ετυμολογία και λογοπαίγνια), περιεχομένου των κωμωδιών (κωμικές πλοκές, υπό το πρίσμα των πολιτικών και κοινωνικών δεδομένων της εποχής τους), και ζητημάτων χαρακτηρισμού των ηρώων. Δύο επίμετρα στο τέλος του βιβλίου εξετάζουν τα ονόματα των δούλων και επιλεγμένα ονόματα από τις αποσπασματικά σωζόμενες κωμωδίες του Αριστοφάνη. Η μελέτη συμβάλλει έτσι ταυτόχρονα στην κατανόηση του αριστοφανικού «χιούμορ» και στο πεδίο της «λογοτεχνικής ονοματολογίας» (της μελέτης των ονομάτων λογοτεχνικών ηρώων).

*Η Δρ. Ν. Καναβού είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ10.

ΤΕΧΝΗ: βλέπω-γνωρίζω-αισθάνομαι

Κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις **University Studio Press** το βιβλίο του καθηγητή της Ιστορίας της Τέχνης **κ. Άλκη Χαραλαμπίδη** [Τομέας Ιστορίας της Τέχνης, Φιλοσοφική Σχολή, Α.Π.Θ] με τίτλο:

ΤΕΧΝΗ: βλέπω-γνωρίζω-αισθάνομαι

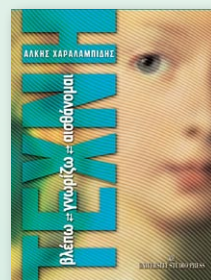
Πέραν του εκπαιδευτικού, ακαδημαϊκού του στόχου το βιβλίο απευθύνεται και στο κοινό που δεν μένει αδιάφορο μπροστά στην καλλιτεχνική δημιουργία, που ενδιαφέρεται να μάθει για τη ζωγραφική, τη γλυπτική και την αρχιτεκτονική, για το ρόλο της γραμμής και του χρώματος, να καταλάβει τι είναι φόρμα και στυλ, πώς γίνεται η δισδιάστατη ζωγραφική επιφάνεια να έχει «βάθος», πώς εκφράζονται οι χαρακτές με την ξυλογραφία, τη χαλκογραφία και τη λιθογραφία, πώς, τότε και γιατί εξελίχθηκαν οι τεχνικές της ζωγραφικής καθώς και οι μεγάλες θεματικές κατηγορίες ή, τέλος, με ποιους τρόπους προσπάθησαν να μελετήσουν την τέχνη οι ιστορικοί της αναπτύσσοντας, ιδιαίτερα τον 20^ο αιώνα, ποικίλες θεωρίες και μεθόδους.

Οι τεχνικές (αυγοτέμπερα, ακουαρέλα, ελαιογραφία κ.ά.) και οι θεματικές κατηγορίες (προσωπογραφία, νεκρή φύση, τοπιογραφία κ.ά.) εξετάζονται διαχρονικά έτσι ώστε να διαγράφονται στα κύρια σημεία τους οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα χαρακτηριστικά τους, εξοικειώνοντας, ως ένα βαθμό, τον αναγνώστη με ονόματα δημιουργών, με χαρακτηριστικά έργα αλλά και με μια ειδική ορολογία.

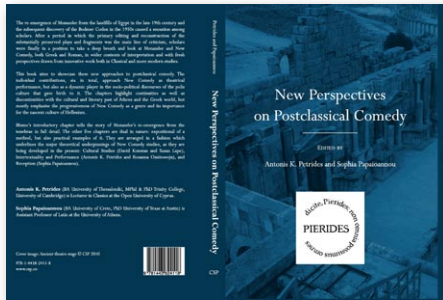
Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, αντί μιας απλής επισκόπησης των κύριων περιόδων της ευρωπαϊκής τέχνης, μεταφράστηκαν πέντε κείμενα έγκριτων ιστορικών της τέχνης, που αφορούν το Μεσαίωνα, την Αναγέννηση, το Μπαρόκ, τον 19^ο και τον 20^ο αιώνα.

Την πολυτελή έκδοση, που ανέρχεται στις 309 σελίδες και περιλαμβάνει 237 έγχρωμες εικόνες, επιμελήθηκε επιστημονικά και φιλολογικά η Δρ. **Μάρθα Ιωαννίδου***.

*Η Δρ. Μ. Ιωαννίδου είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ10.

Antonis K. Petrides & Sophia Papaioannou (eds).
New Perspectives on postclassical Comedy
Pierides vol. 2, Cambridge Scholars Publishing: Newcastle upon Tyne
2011 228 p., ISBN (10): 1-4438-2411-9, ISBN (13): 978-1-4438-2411-8

which is mostly accessible to readers of specialist journals only”.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 1

“Let me encourage you to go ahead with the publication, which I am glad to have seen. The Introduction, by Antonis K. Petridis and Sophia Papaioannou, gives a good outline of the content and its purpose. The primary editing and reconstruction of the substantially preserved plays and the fragments has been the main line of criticism for the last fifty years and more. From there onwards, it has been possible for critics to take a deep breath and look at Menander and the kind of Comedy he writes in wider contexts of interpretation, and with perspectives from new work both in Classical and in more modern studies. This is a book of that kind. Generally speaking, the discussions make what in politics might be called single issue presentations, beginning with a sketch of a critical approach which is then developed in the discussion and comparison of particular case studies. Within these terms, the authors have much of interest to say. Though the treatment makes no claim to be encyclopaedic, the discussions are documented with an extensive selection of bibliographical references. Throughout there is an intention, sometimes explicit, sometimes implied, to prompt the reader to think and study further”.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΗΣ 2

Αρχές Ιανουαρίου κυκλοφόρησε από τον εκδοτικό οίκο Cambridge Scholars Publishing και τη σειρά Pierides, που τελεί υπό τη γενική επιμέλεια των Καθηγητών Philip Hardie (Trinity College, Cambridge) και Στρατή Κυριακίδη (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) το βιβλίο *New Perspectives on postclassical Comedy*. Πρόκειται για συλλογικό τόμο έξι συνολικά εκτενών κεφαλαίων, τον οποίο επιμελήθηκε ο Λέκτορας **Αντώνης Κ. Πετριδής** (ΕΛΠΟΛ) και η Επίκουρη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών Σοφία Παπαϊωάννου. Ο τόμος στόχο έχει να επιδείξει τις προόδους που συντελέστηκαν στη μελέτη της Νέας Κωμωδίας, ιδιαίτερα του Μενάνδρου, χάρη στην ανανέωση των κριτικών προσεγγίσεων με την εφαρμογή σύγχρονων θεωριών ερανισμένων από τις Πολιτισμικές Σπουδές (Cultural Studies), τις Σπουδές Φύλου (gender studies), την Παραστασιολογία (Performance Studies) και γενικά τις Θεατρικές Σπουδές και τη Διακειμενικότητα (Intertextuality). Στον τόμο συμμετέχει ένα αμάλγαμα εμπειρότερων και νεότερων μελετητών (David Konstan, Horst-Dieter Blume, Susan Lape, Rosanna Omitowaju και βεβαίως οι δύο επιμελητές).

“All in all, there is good reason to believe that the proposal under evaluation will result in a significant book for which there is certainly a niche in the market for books in the fields of Classics and theatre arts, as it will bring to the attention of a wider public a number of modernist studies the kind of

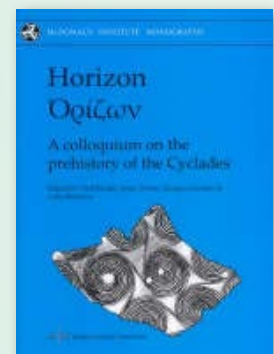
Βιβλιοκρισία: *Horizon: A Colloquium on the prehistory of the Cyclades*, Cambridge

Δημοσιεύτηκε η βιβλιοκρισία Hadji, A. “Review of Brodie N.J., Doole J., Gavalas G. & Renfrew C. (eds.). 2008. *Ορίζων: A Colloquium on the prehistory of the Cyclades, Cambridge, 25th-28th March 2004*, McDonald Institute Monograph Series, Cambridge, McDonald Institute for Archaeological Research, BMCR 2010-11-38.

Η Δρ. **Αθηνά Χατζή*** παρουσιάζει κριτικά τη σημαντικότερη δημοσίευση για την προϊστορική αρχαιολογία των Κυκλάδων τις τρεις τελευταίες δεκαετίες. Πρόκειται για ένα συλλογικό έργο το οποίο εξετάζει διάφορες πτυχές του πολιτισμού των προϊστορικών Κυκλάδων και παρουσιάζει σημαντικές νέες ανακαλύψεις. Είναι η πρώτη φορά που η προϊστορία των Κυκλάδων παρουσιάζεται σε τέτοιο χρονολογικό, θεματολογικό και μεθοδολογικό εύρος. Ο τόμος περιλαμβάνει συμβολές από ορισμένους από τους πλέον επιφανείς μελετητές της κυκλαδικής αρχαιολογίας.

Το κείμενο είναι διαθέσιμο στο: <http://bmcr.brynmawr.edu/2010/2010-11-38.html>

*Η Δρ. Α. Χατζή είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό και συντονίστρια της Θ.Ε. ΕΛΠ15.

Πολύδρομο: Πολύγλωσση περιοδική έκδοση για τη διγλωσσία και τον πολυπολιτισμό

Η Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη του Προγράμματος *Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία Σταυρούλα Τσιπλάκου* συμμετέχει από το 2010 στην επιστημονική επιτροπή και στη συντακτική ομάδα του περιοδικού *Πολύδρομο*. Πρόκειται για ένα πολύγλωσσο περιοδικό (οι γλώσσες του είναι τα ελληνικά, τα αγγλικά, τα ρωσικά, τα αλβανικά και τα αραβικά) που απευθύνεται σε ερευνήτριες και εκπαιδευτικούς αλλά και (αλλοδαπούς) γονείς και εξετάζει ζητήματα πολυγλωσσίας και διαπολιτισμικής αγωγής. Το *Πολύδρομο* φιλοξενεί επιστημονικά άρθρα αλλά και κείμενα που αντικατοπτρίζουν τη σχετική εμπειρία εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητριών.

Στο Editorial του τελευταίου τεύχους του *Πολύδρομου*, που δίνει και το στίγμα του περιοδικού, διαβάζουμε:

«Η ενασχόληση του *Πολύδρομου* με τη διγλωσσία, ή, καλύτερα, με την πολυγλωσσία στο χώρο της εκπαίδευσης δεν πηγάζει από το γεγονός ότι η πολυγλωσσία και η πολυπολιτισμικότητα / διαπολιτισμικότητα είναι πλέον 'trendy' και 'in' στο χώρο της διεθνούς γλωσσολογικής και παιδαγωγικής έρευνας. [...] Η ομάδα και το πολυγλωσσικό περιοδικό *Πολύδρομο*, όπως προκύπτει και από την ως τώρα δραστηριότητά του, δεν παραγνωρίζει ότι τα θέματα της διγλωσσίας / πολυγλωσσίας / διαπολιτισμικότητας / πολυπολιτισμικότητας είναι εξ ορισμού ζητήματα με βαθιές ιδεολογικές προεκτάσεις. Ωστόσο, η προσπάθειά μας ως γλωσσολόγων και παιδαγωγών εμφορείται περισσότερο από την απόπειρα δημιουργίας «γεφυρών» ανάμεσα στη διγλωσσία και σε γενικότερες αρχές της κριτικής παιδαγωγικής ή/και του κριτικού γραμματισμού. Θεωρούμε, επίσης, ότι ο στόχος της εκπαίδευσης είναι η δημιουργία υποκειμένων υπεύθυνων για τον τρόπο που μαθαίνουν, υποκειμένων που δεν είναι απλοί «υποδοχείς» γνώσεων αλλά είναι σε θέση να συμβάλλουν στους τρόπους κοινωνικής κατασκευής της σχολικής γνώσης και στην κρι-

τική διαχείριση των τρόπων αυτών. Υποστηρίζουμε ότι η μάθηση γίνεται αποτελεσματικότερη όταν επιστρατεύει προϋπάρχουσες ή παράλληλες γνώσεις και δεξιότητες που μπορεί να προέρχονται από διαφορετικά πλαίσια, κοινότητες πρακτικής, γλωσσικές και «κειμενικές» κοινότητες. Αυτό γιατί η σύγκριση με τις γνώσεις, πρακτικές γραμματισμού κτλ. που προωθεί η κυρίαρχη εκπαίδευση είναι μια νοητικά απαιτητική διαδικασία που αναγκαστικά επιστρατεύει και καλλιεργεί μεταγλωσσικές και μεταγνωστικές δεξιότητες. Επίσης, η σύγκριση των γλωσσών παρέχει γόνιμο έδαφος για την καλλιέργεια των δεξιοτήτων αυτών καθώς πλαισιώνει την προς απόκτηση γνώση με γνώσεις που είναι ήδη οικείες.

Η σχέση των παραπάνω με τη διγλωσσία/ την πολυγλωσσία στην εκπαίδευση είναι επομένως αυτονόητη: υποστηρίζουμε το σεβασμό και την αξιοποίηση των γλωσσών και των γλωσσικών ποικιλιών της τάξης όχι για «ψυχολογικούς λόγους», όχι γιατί η γλώσσα είναι αυταξία, όχι γιατί υπάρχει κάποιος ουσιοκρατικού τύπου συσχετισμός μεταξύ γλώσσας και εθνικής, εθνοτικής ή άλλης «ταυτότητας» που πρέπει να γίνει σεβαστή. Υποστηρίζουμε την αξιοποίηση της πολυγλωσσίας γιατί η κοινωνικά πλαισιωμένη παιδαγωγική αντιμετώπιση των γλωσσών είναι η βάση (α) για την καλλιέργεια ιδιαίτερα σύνθετων γλωσσικών δεξιοτήτων και (β) για την καλλιέργεια σύνθετων δεξιοτήτων κριτικού γραμματισμού. Οι τελευταίες μεταξύ άλλων επιτρέπουν στο υποκείμενο να είναι υπεύθυνο για το πώς μαθαίνει, να αντιμετωπίζει (συγ-)κριτικά αυτά που μαθαίνει και να «μιλά» τη γλώσσα της ισχύος και της ηγεμονίας αντί να το «μιλά» αυτή.»

Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στο <http://www.polydromo.gr/>

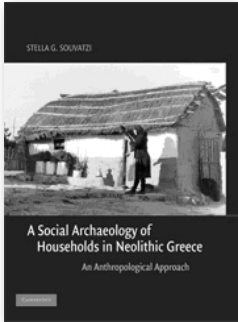
Έχουν γραμματική οι διάλεκτοι;

Η διαδεδομένη αντίληψη ότι μη πρότυπες ποικιλίες μιας γλώσσας (γεωγραφικές και κοινωνικές διάλεκτοι) δεν έχουν «γραμματική» έχει καταρριφθεί από τη σύγχρονη γλωσσολογία. Οι διάλεκτοι είναι γλωσσικά συστήματα με διακριτή δομή, τόσο στο επίπεδο της φωνητικής/φωνολογίας όσο και στα επίπεδα της μορφολογίας, της σύνταξης και της σημασιολογίας. Η διαλεκτολογική έρευνα στον ελληνόφωνο χώρο ωστόσο δεν έχει ακόμα παραγάγει πλήρεις γραμματικές των διαφόρων τοπικών ποικιλιών. Το κενό αυτό έρχεται να συμπληρώσει η υπό έκδοση νέα γραμματική της ελληνοκυπριακής ποικιλίας (**S. Tsiplakou***, P. Coutsougera & P. Pavlou, *A Grammar of Contemporary Cypriot Greek*, München: Lincom Europa). Στη νέα γραμματική περιγράφεται η κυπριακή κοινή, η παγκύπρια ποικιλία που έχει αναδυθεί τα τελευταία χρόνια και που αποτελεί προϊόν (α) ισοπέδωσης (levelling) των τοπικών υποποικιλιών της Κύπρου λόγω γεωπολιτικών και δημογραφικών αλλαγών και (β) έντονης γλωσσικής επαφής με την Κοινή Νέα Ελληνική. Η νέα γραμματική έρχεται να συμπληρώσει με νέα δεδομένα το μνημειώδες έργο του Brian Newton (1972) *Cypriot Greek: Its phonology and inflections*, που περιγράφει τη μορφοφωνολογία της κυπριακής όπως αυτή μιλιόταν τη δεκαετία του 1960. Η νέα γραμματική περιγράφει τη σύγχρονη κοινή κυπριακή με βάση γλωσσολογικά κριτήρια, ενσωματώνει στοιχεία υφολογικής ποικιλότητας και προτείνει ένα χρηστικό σύστημα γραφής της διαλέκτου.

*Η Δρ. Σ. Τσιπλάκου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία».

Επιστημονική μονογραφία *A Social Archaeology of Households in Neolithic Greece. An Anthropological Approach*, Cambridge University Press, 2008. Της Δρ. Στυλιανής Σουβατζή.

Η επιστημονική μονογραφία της Δρ. **Στυλιανής Σουβατζή*** με τίτλο *A Social Archaeology of Households in Neolithic*

Greece. An Anthropological Approach, η οποία εκδόθηκε από το Cambridge University Press το 2008, έχει ήδη αποσπάσει τρεις θετικές βιβλιοκρισίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Η μονογραφία πραγματεύεται το νοικοκυριό (household) (ή οικιακή ομάδα) ως κοινωνικό σχηματισμό και ως μονάδα κοινωνικής ανάλυσης, ένα θέμα κεντρικού διεπιστημονικού ενδιαφέροντος στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες. Επιχειρεί για πρώτη φορά στην αρχαιολογία την εξέταση του νοικοκυριού ως εννοιολογικού και αναλυτικού εργαλείου μέσω του οποίου γίνεται δυνατή η ερμηνεία της κοινωνικής οργάνωσης από τη βάση της. Μέσα από ανάλυση και σύνθεση αρχαιολογικών δεδομένων (αρχιτεκτονική και υλικός πολιτισμός) και μελετών περίπτωσης οικισμών από τη Νεολιθική Ελλάδα (6800-3500 π.Χ.) διερευνάται ο κοινωνικός, πολιτισμικός και ιστορικός προσδιορισμός του νοικοκυριού, καθώς και μια σειρά κρίσιμων ζητημάτων, όπως η σχέση νοικοκυριού και κοινότητας, η οικονομική παραγωγή και η κοινωνική αναπαραγωγή, η ποικιλομορφία, η ταυτότητα και η ετερότητα, και η κοινωνική αλλαγή. Η όλη μελέτη εμπλουτίζεται με εμβριθή συζήτηση του ερμηνευτικού πλαισίου προσέγγισης του νοικοκυριού στις κοινωνικές επιστήμες και με τη σύνθεση ανθρωπολογικών, ιστορικών και κοινωνιολογικών παραδειγμάτων.

Η μονογραφία αυτή έχει ήδη αποσπάσει τρεις θετικές βιβλιοκρισίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Οι τρεις βιβλιοκρισίες δημοσιεύθηκαν στα α) *Bryn Mawr Classical Review* 2009.07.54 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2009/2009-07-54.html>), β) *Cambridge Archaeological Journal*, 2010, τόμος 20 (1), σελ. 135-136, και γ) *European Journal of Archaeology*, 2010, τόμος 13 (1), σελ. 120-122. Και οι τρεις υπήρξαν ιδιαίτερα θετικές. Σε αυτές επισημαίνονται, μεταξύ άλλων, η χρησιμότητα της ευρείας διεπιστημονικής συζήτησης και της σύνθεσης αρχαιολογικών και ανθρωπολογικών προσεγγίσεων τις οποίες παρέχει το βιβλίο, η σημασία της θεώρησης του νοικοκυριού ως ενεργούς και διαρκώς μεταβαλλόμενης κοινωνικής διαδικασίας και ο επιτυχής συνδυασμός κοινωνικής θεωρίας και αρχαιολογικών δεδομένων, που αναδεικνύουν το βιβλίο σε «εννοιολογικό και ερμηνευτικό οδηγό» της μελλοντικής έρευνας σε ζητήματα κοινωνικής οργάνωσης των πρώτων μόνιμων κοινοτήτων στην ιστορία του ανθρώπου.

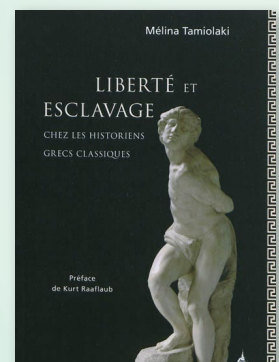
Για περισσότερες πληροφορίες και δείγμα περιεχομένων:
<http://www.cup.cam.ac.uk/catalogue/catalogue.asp?isbn=9780521836890>

*Η Δρ. Σ. Σουβατζή είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό και συντονίστρια της Θ.Ε. ΕΛΠ42.

Liberté et esclavage chez les historiens grecs classiques

Τον Οκτώβριο του 2010 δημοσιεύτηκε στις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις της Σορβόνης το βιβλίο της **Μελίνας Ταμιωλάκη*** *Liberté et esclavage chez les historiens grecs classiques*. Το βιβλίο, που αποτελεί αναθεωρημένη μορφή της διδακτορικής διατριβής της, επιχειρεί μια νέα προσέγγιση των κειμένων των τριών βασικών ιστορικών της κλασικής εποχής (Ηροδότου, Θουκυδίδη και Ξενοφώντα), εξετάζοντας τον ρόλο που έπαιξε στην σκέψη και την ιστορική ερμηνεία τους η παρουσία και αλληλεπίδραση των εννοιών της ελευθερίας και της δουλείας. Δεδομένου ότι οι προηγούμενες μελέτες επικεντρώνονταν κυρίως στη μία από τις δύο έννοιες, η παρούσα μελέτη αποβαίνει ιδιαίτερα διαφωτιστική, καθώς δίνει την αφορμή να εξεταστούν θέματα όπως: ασυμμετρίες μεταξύ της πραγματεύσεως του θέματος της ελευθερίας και της δουλείας στο έργο των ιστορικών, αφηγηματικές τεχνικές τις οποίες χρησιμοποιούν οι τρεις ιστορικοί προκειμένου να παρουσιάσουν αυτές τις έννοιες, εξέλιξη των δύο εννοιών στο πέρασμα από τον 5ο στον 4ο αιώνα π.Χ. Προτείνοντας αναλύσεις των κειμένων και αξιοποιώντας το ιστορικό πλαίσιο, στο οποίο γεννήθηκαν, η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία που είχαν οι δύο έννοιες ως ερμηνευτικά εργαλεία ιστορικής ανάλυσης και φωτίζει ταυτόχρονα τον διακειμενικό διάλογο μεταξύ των τριών ιστορικών. Το βιβλίο προλογίζει ο Kurt Raaflaub, Ομότιμος Καθηγητής Κλασικών Σπουδών και Αρχαίας Ιστορίας του Brown University (ΗΠΑ).

*Η Δρ. Μ. Ταμιωλάκη είναι μέλος ΣΕΠ στο Πρόγραμμα Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό, στη Θ.Ε. ΕΛΠ 21.

ΊΔΡΥΣΗ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ»

Την Τρίτη 26/10/2010 πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία η πρώτη τακτική Γενική Συνέλευση του νεοσύστατου Σωματείου των Φοιτητών του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό».

Σκοποί του Σωματείου είναι:

- α) ο εντοπισμός, η μελέτη και η επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν τους φοιτητές-μέλη του
- β) η διασφάλιση των φοιτητικών δικαιωμάτων των μελών του
- γ) η συμβολή των φοιτητών-μελών σε όλες τις διαδικασίες με σκοπό την βελτίωση και κατοχύρωση των δεδομένων που παρέχονται από την πλευρά του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στα πλαίσια της Γενικής Συνέλευσης συζητήθηκαν διάφορα θέματα όπως η απροειδοποίητη και άδικη αύξηση

των διδασκτρων, η αναγνώριση και κατοχύρωση των πτυχιούχων του Πανεπιστημίου, καθώς και η ανάδειξη και ενδυνάμωση του ίδιου του Πανεπιστημίου.

Ακολούθως πραγματοποιήθηκε η εκλογή των μελών της Διοικούσας Επιτροπής, η οποία στην συνέχεια καταρτίστηκε σε σώμα ως ακολούθως:

1. Πρόεδρος: **Πανίκος Λεωνίδου**
2. Α΄ Αντιπρόεδρος: **Κατερίνα Λιασής**
3. Β΄ Αντιπρόεδρος: **Φώτης Φωτίου**
4. Γενικός Γραμματέας: **Μάρω Παναγιώτου**
5. Οργανωτικός Γραμματέας: **Κλεάνθης Ταλιαδώρος**
6. Ταμίας: **Στέλιος Αγαθοκλέους**
7. Δημοσίων Σχέσεων: **Ισαβέλλα Λαζάρου**
8. Μέλος: **Στέλλα Θεοχάρους**
9. Μέλος: **Αντρη Αντρέου**
10. Αναπληρωτής: **Καίτη Παυλάκη**
11. Αναπληρωτής: **Αντρούλα Αβρααμίδου**

Ο ΕΛΠΟΛ ΣΤΟ FACEBOOK!

Το Πρόγραμμα «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» διαθέτει και το δικό του group στο facebook! Σε αυτό τον όμορφο «χώρο συνάντησης διδασκόντων, διδασκομένων και φίλων του Προγράμματος» είναι προς το παρόν εγγεγραμμένοι 255 χρήστες. Οι χρήστες αυτοί ανταλλάσσουν σκέψεις και ανακοινώσεις, συζητούν για ζητήματα που αφορούν στο Πρόγραμμα και το Πανεπιστήμιο και -το ομορφότερο!-

μοιράζονται φωτογραφίες από πρόσφατες δραστηριότητές τους! Εγγραφείτε!

Έκθεση στο Λαογραφικό Μουσείο «Κώστας Φρόντζος»

Τον Νοέμβριο του 2010 οργανώθηκε η έκθεση δισδιάστατης κοπιδιαστής χαρκατικής με τίτλο «Ο άνθρωπος και η σκιά του» στα Ιωάννινα, στο Λαογραφικό Μουσείο «Κώστας Φρόντζος». Επρόκειτο για έκθεση των συλλογών του καραγκιοζοπαίχτη Τίτου Πετράκη και του αείμνηστου πανεπιστημιακού δασκάλου Άρη Αλεξάκη, μεταφραστή από τα γαλλικά στα ελληνικά του γνωστού βιβλίου «Η Γραμματική των Πολιτισμών» του F. Braudel. Η έκθεση αυτή, αφού ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο, δωρήθηκε στο Λαογραφικό Μουσείο «Κώστας Φρόντζος» στα Ιωάννινα. Η μουσειολογική μελέτη και η επιμέλεια της έκθεσης έγινε από τον **Γ. Παπαϊωάννου**, Λέκτορα μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και συντονιστή στη Θ.Ε. ΕΛΠ10 στο Πρόγραμμα Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό.

Διδακτορικό Πρόγραμμα Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Το διδακτορικό πρόγραμμα *Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία* έχει ως βασική αποστολή την προώθηση της πρωτότυπης έρευνας (i) στον τομέα της γλωσσολογίας, με έμφαση στην έρευνα της ελληνικής γλώσσας και (ii) στην ελληνική λογοτεχνία, με έμφαση σε θεωρητικές / γλωσσολογικές προσεγγίσεις.

Το πρόγραμμα δέχτηκε τις πρώτες του διδακτορικές φοιτήτριες τον Οκτώβριο του 2010.

Η έρευνα της κ. **Αγάθης Ερωτοκρίτου** εστιάζεται στην καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού στην κυπριακή εκπαίδευση. Σήμερα, μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γλώσσας (ΥΠΠ 2010), το γλωσσικό μάθημα προσδιορίζεται για πρώτη φορά ως μάθημα κριτικού γραμματισμού. Η ύπαρξη του νέου αναλυτικού προγράμματος δεν αποτελεί όμως τη μοναδική προϋπόθεση για την επιτυχημένη εφαρμογή του σε ό,τι αφορά τον κριτικό γραμματισμό. Σε αυτό το μεταίχμιακό σημείο αναδύονται πολλά προβλήματα, με πιο βασικό τον τρόπο με τον οποίο η θεωρία του κριτικού γραμματισμού θα μετατραπεί σε διδακτική πράξη, καθώς και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων που προβλέπει η παιδαγωγική του κριτικού γραμματισμού. Ενόψει των νέων αναλυτικών προγραμμάτων, η συγκεκριμένη ερευνητική πρόταση έχει ως στόχο να μελετήσει τους τρόπους και τη δυνατότητα ουσιαστικής εφαρμογής πρακτικών γραμματισμού στα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης. Τα μαθησιακά αποτελέσματα της παρέμβασης αυτής θα λειτουργήσουν ως ενδείκτες τόσο του καταλληλότερου τρόπου επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όσο και της επίτευξης των στόχων του κριτικού γραμματισμού, που είναι η (συν)διαμόρφωση κριτικά εγγράμματων υποκειμένων.

Η έρευνα της κ. **Ευάνθης Παπανικόλα** εστιάζεται σε ζητήματα κατάκτησης της γλώσσας στη διδασκαλία της γλώσσας στη διδασκαλία της γλώσσας στην Κύπρο. Αφετηρία

είναι η υπόθεση ότι η σύγχρονη μορφή της κυπριακής διαλέκτου προσφέρει στοιχεία αναδόμησης του μοντέλου της γλωσσικής διμορφίας, όπως αυτό προτείνεται από το Ferguson (1959). Συγκεκριμένα, οι τοπικές ποικιλίες δεν είναι πλέον διακριτές και το ιδίωμα της Μεσαορίας αποτελεί τη βάση της *κοινής κυπριακής*, ενώ έχουμε μετατόπιση του διαλεκτικού συνεχούς από ένα σύνολο επιμέρους επικαλυπτόμενων βασιλέκτων και της μητροπολιτικής ποικιλίας ως ακρολέκτου (Newton 1972) σε ένα υφολογικό συνεχές, όπου η χρήση διαλεκτικών μορφών είναι ενδεικτική των διαφορετικών επιπέδων ύφους, τα οποία συσχετίζονται με συγκεκριμένες παραμέτρους της εκάστοτε επικοινωνιακής περίπτωσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας παρουσιάζει ο «μεικτός» γλωσσικός κώδικας που μεταχειρίζονται οι Ελληνοκύπριες ομιλήτριες/ομιλητές και που χαρακτηρίζεται από μεγάλη επιρροή από την Κοινή Νέα Ελληνική σε κάθε γλωσσικό επίπεδο. Το ερευνητικό ερώτημα είναι κατά πόσον μπορούμε να υποθέσουμε την ύπαρξη μορφών που χρησιμοποιούνται εναλλακτικά από Ελληνοκύπριες ομιλήτριες/ομιλητές και αποτελούν μέρος του φυσικού τους ρεπερτορίου, ή αν έχουμε να κάνουμε με μια συνεχή εναλλαγή κωδικών και διαρκή μετάβαση από ένα φυσικά κατακτημένο κώδικα, τη διαλέκτο, σε ένα μη φυσικά κατακτημένο κώδικα, την Κοινή Νέα Ελληνική. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα σκοπό έχει να διευκρινίσει κατά πόσον η ανάμειξη των κωδικών στα παιδιά είναι (α) αποτέλεσμα της κρίσιμης περιόδου, δηλαδή αναπτυξιακό φαινόμενο, (β) προϊόν πρώιμης διγλωσσίας (αν οι ενήλικες χρησιμοποιούν εναλλακτικά δυο διαφορετικά συστήματα) ή (γ) κατάκτηση ενός πραγματικά μεικτού συστήματος.

Νεοφύτα Κυπριανού

Τίτλος διδακτορικής έρευνας: «Η αναβίωση του αρχαίου ελληνικού θεάτρου στην Κύπρο -θέατρο, τηλεόραση, ραδιόφωνο, τέχνη, εκπαίδευση- από το 1878 μέχρι σήμερα».

Όνομα Επόπτη Καθηγητή: **Αντώνης Πετριδης**, Λέκτορας του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»

Σύντομη περιγραφή αντικειμένου έρευνας:

Η διδακτορική διατριβή θα διερευνήσει την αναβίωσή του αρχαίου δράματος (τραγωδίες και κωμωδίες) στην Κύπρο, καλύπτοντας τη χρονική περίοδο από το 1878 μέχρι σήμερα, την παρουσία και τον τρόπο αναβίωσής του στο θέατρο, στην τηλεόραση, στο ραδιόφωνο, την τέχνη και την εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, θα μελετηθούν το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο των θεατρικών παραστάσεων και ο τρόπος παρουσίασης των θεμάτων του αρχαίου δράματος με βάση την εποχή στην οποία λαμβάνει χώρα η παράσταση, ο τρόπος παρουσίασης των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών παραστάσεων σε αντιδιαστολή με τις θεατρικές παραστάσεις ως προς τη σκηνοθετική τους γλώσσα κυρίως, αλλά και η παρουσία του θεάτρου στην κυπριακή τέχνη (κοστούμια, τα σκηνικά και λοιπές μορφές καλλιτεχνικής πρόσληψης), όπως επίσης και το θέμα των πρακτικών διδασκαλίας του θεάτρου στη μέση, αλλά και στην ανώτατη εκπαίδευση.

ΣΥΡΑΚΟΣ-ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΞΕΝ

Τίτλος διδακτορικής έρευνας: «Σύνταγμα Υστερορωμαϊκών και Χριστιανικών Επιγραφών της Κύπρου από τον 4ο έως τον 7ο αιώνα».

Όνομα Επόπτη Καθηγητή: **Γεώργιος Δεληγιαννάκης**

Σύντομη περιγραφή αντικειμένου έρευνας:

Σύνοψη των υστερορωμαϊκών και χριστιανικών επιγραφών της Κύπρου από τον 4ο έως και τον 7ο αιώνα με κριτήριο ειδολογικό: Κοσμικές, Κτητορικές- Εκκλησιαστικές, Κοιμητηριακές. Δι' αυτού του συντάγματος θα προβούμε σε συμπεράσματα που αφορούν:

I. στην ιστορική ανάγνωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας στη Κύπρο κατά την ύστερη αρχαιότητα

II. στον εκχριστιανισμό της νήσου και στις επιγραφικές συλλογές της πρώιμης βυζαντινής περιόδου

III. στα πολιτικά και εκκλησιαστικά αξιώματα καθώς και επαγγέλματα που απαντώνται στις επιγραφές IV. στη τοποθέτηση της "επιγραφής" μέσα στο χώρο (απόπειρα ερμηνείας και επεξήγησης).

Θα γίνει επίσης κριτική ανάγνωση των κυπριακών επιγραφών σε συνάρτηση με άλλες επιγραφικές συλλογές της Ανατολικής Μεσογείου (Αίγυπτος, Ιερουσόλυμα, Συρία, Μ. Ασία). Ενώ, επίσης, θα γίνει ανάλυση και σύγκριση της μορφής των γραμμάτων και της εξέλιξης της επιγραφικής στη νήσο κατά τη περίοδο της ύστερης αρχαιότητας. Βάση του υλικού θα αποτελέσουν οι μέχρι τώρα μονογραφίες καθώς και άρθρα τα οποία, διάσπαρτα, δημοσιεύουν επιγραφές της περιόδου. Στο τέλος, θα περιέχεται εκτενής κατάλογος-index με τα τοπωνύμια, ονόματα και αξιώματα των περιλαμβανόμενων επιγραφών.

Φώτης Βασιλείου

Τίτλος Διδακτορικής Διατριβής:

Πατέρας και Πατρότητα κατά την Ύστερη Αρχαιότητα (200-750 μ.Χ.)

Όνομα Επόπτη Καθηγητή:

Στέφανος Ευθυμιάδης, Αναπληρωτής Καθηγητής του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» και Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Σύντομη περιγραφή αντικειμένου έρευνας:

Στόχος της διδακτορικής διατριβής είναι να συγκεντρωθούν και να μελετηθούν οι πληροφορίες αλλά και οι σιωπές σχετικά τον ρόλο του πατέρα και την πατρότητα που μας δίνει ένα μεγάλο εύρος πηγών (ιστορίες και χρονογραφίες, θεολογικά και φιλοσοφικά έργα, επιστολές, επιγράμματα, βιογραφίες και αγιολογικά κείμενα). Έτσι θα απαντηθούν ερωτήματα σχετικά με τις αλλαγές που συντελέστηκαν τόσο σε ιδεολογικό όσο και σε καθημερινό επίπεδο σχετικά με το πρόσωπο και τον ρόλο του πατέρα κατά την Ύστερη Αρχαιότητα και θα χαρτογραφηθεί και από αυτή, την ιδιωτική σκοπιά, η μετάβαση στον μεσαιωνικό κόσμο.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ «ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ»

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Επιστήμες της Αγωγής», και πιο συγκεκριμένα στις τρεις κατευθύνσεις του φοιτά σημαντικό αριθμός διδακτορικών φοιτητών. Πιο συγκριμένα, α) οκτώ (8) φοιτητές φοιτούν στην κατεύθυνση «Εκπαιδευτική Ηγεσία και Πολιτική», με βασικό Επιβλέπων τον Καθηγητή **Πέτρο Πασιαρδή** β) πέντε (5) φοιτητές είναι στην κατεύθυνση «Αναλυτικά Προγράμματα/Θεωρία της Παιδείας» με επιβλέποντα τον Επίκουρο Καθηγητή **Μιχαλίνο Ζεμπύλα**, και γ) μια (1) φοιτήτρια εκπονεί το διδακτορικό της στο χώρο της «Συνεχιζόμενης Εκπαίδευ-

σης/Εκπαίδευσης Ενηλίκων» με επιβλέπουσα τη Λέκτορα **Μαρία Γραβάνη**. Για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 το πρόγραμμα δέχθηκε υψηλό αριθμό αιτήσεων για το διδακτορικό πρόγραμμα, και πιο συγκεκριμένα 158 αιτήσεις για την 1η κατεύθυνση, 127 για τη 2η, και 136 για την 3η κατεύθυνση. Ευχόμαστε ως πρόγραμμα, με την αξιολόγηση των νέων αιτήσεων, να βρούμε εξίσου ενδιαφέροντες υποψήφιους διδάκτορες και να ενισχύσουμε έτσι το ερευνητικό δυναμικό του προγράμματος!

Γεωργία Σπανού

Τίτλος διδακτορικής έρευνας: «Πολιτιστική πολιτική στην Κύπρο: η περίπτωση των πολιτιστικών φεστιβάλ τεχνών και η συμβολή τους στο πολιτιστικό και κοινωνικό γίνεσθαι».

Όνομα επόπτριας καθηγήτριας: **Βάγια Καραϊσκού**, Επίκουρη Καθηγήτρια του Προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό».

Σύντομη περιγραφή αντικειμένου έρευνας:

Η έρευνα αφορά στη μελέτη του κυπριακού πολιτιστικού τοπίου μετά την εισβολή. Συγκεκριμένα στην έρευνα θα μελετηθούν ζητήματα που αφορούν την πολιτιστική διαχείριση, τις πρακτικές και τις πολιτικές/στρατηγικές που εφαρμόζονται στον τομέα του πολιτισμού στην Κύπρο με έμφαση στη μελέτη των πολιτιστικών φεστιβάλ τεχνών, τα οποία διοργανώνονται από κρατικούς φορείς, τοπικές κοινωνίες και ιδιωτικούς πολιτιστικούς οργανισμούς.

Η έκρηξη των πολιτιστικών φεστιβάλ αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες με πολλαπλές προεκτάσεις και επιδράσεις στις τοπικές και στις εθνικές κοινωνίες. Το «φαινόμενο» των φεστιβάλ αποτελεί σχετικά πρόσφατο αντικείμενο έρευνας σε διεθνές επίπεδο. Στην Κύπρο παρατηρείται επίσης μια ραγδαία αύξηση των πολιτιστικών φεστιβάλ, ειδικά από το 1987 και εξής. Ως εκ τούτου η έρευνα στοχεύει: α) στη διερεύνηση των αιτιών που οδήγησαν στην όλο και αυξανόμενη παρουσία τους κατά τις τελευταίες δεκαετίες, β) στον εντοπισμό και στην καταγραφή τους, που θα συμβάλει στη μελέτη και κατανόηση του πολιτιστικού χάρτη της χώρας, γ) στην κατηγοριοποίηση και στη μελέτη των ειδικών τους χαρακτηριστικών και δ) στη διερεύνηση της συμβολής τους στο πολιτιστικό και κοινωνικό γίνεσθαι.

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΓΡΑΨΙΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ

Τα περίπτερα ως γνωστόν διαθέτουν διάφορα φιλικά είδη 'ανάγκης'. Αρκε-τά καθυστερημένα συνειδητοποιώ ότι χρειάζομαι έναν απλό φάκελο για την αποστολή κάποιων εγγράφων. Τρέχω λοιπόν στο πλησιέστερο περίπτερο.

Εγώ: Χαίρετε, θα ήθελα έναν φάκελο. Περιπτεράς: (Απορημένος έντονα, αλλά χαμογελαστός) Φάκελο; Τι φάκελο; Για γάμο; (Προφανώς εννοούσε το γνωστό πακετάκι στο οποίο 'καταφεύγουμε' με ευκολία όταν πρόκειται για δώρο χρημάτων)

-Φάκελο ταχυδρομικό, για γράψιμο... (Κάνω τη μιμητική κίνηση, συγχρόνως όμως το λάθος να χρησιμοποιήσω αυτή τη λέξη)

-Για το... 'γράψιμο' κοπέλα μου δε χρειάζεσαι φάκελο (με νόημα). Αυτό γίνεται και χωρίς αυτόν. Σ' αυτή τη χώρα ιδίως που ζούμε, αυτό... πάει σύννεφο. Δε βλέπεις που φωνάζουμε και μας 'γράφουν' όλοι; (Παρόλο που ήταν χαμογελαστός υποψιάζομαι ότι ήταν πολύ ενοχλημένος από τα επαχθή μέτρα που έχουν πέσει στην πλάτη μας). Με επαγγελματική ψυχραιμία όμως συνεχίζει: Εν πάση περιπτώσει νομίζω ότι έχω κάνα δυο κάπου εδώ γύρω. Μια στιγμούλα.

Ξαφνικά συνειδητοποιώ ότι η λέξη *γράψιμο* έχει παρεκκλίνει αρκετά από το αρχικό της νόημα, που δήλωνε ενέργειες όπως η αλληλογραφία και η συγγραφή. Ο σκοπός αυτών των ενεργειών ήταν η επικοινωνία, ένας τρόπος δηλαδή, αναζήτησης και αναγνώρισης των άλλων, η έρευνα και η εσωτερική πνευματική και καλλιτεχνική έκφραση. Πάντως όχι η εξόφθαλμη αγνόηση των άλλων ή του Άλλου. Η γνωστή δηλαδή αρνητική σημασία που τείνει να κυριαρχεί σήμερα στο καθημερινό φρασεολόγιο του Έλληνα. Και συνεχίζω.

-Μμ... εδώ που τα λέμε δεν έχετε και άδικο. Αλλά πώς να γίνει; αφού οι υπηρεσίες θέλουν να τις αποστέλλουμε κάποιες φορές έγγραφα.

-Α, ρε, 'γράψ' τους!'! 'Γράψιμο' θέλουν! Για να μην πω τίποτα άλλο χειρότερο!..Που θέλουν και έγγραφα...

Προς όλους εμάς που δεν 'γράφουμε τους Άλλους,' αλλά ξεχάσαμε να γράφουμε προς άλλους

Παρόλο που συμμερίζομαι την αγανάκτηση των απλών ανθρώπων για αυτά που υφίστανται στη βιοπάλη τους, όπως του συμπαθέστατου κατά τα άλλα περιπτερά, λυπάμαι που, εξαιτίας ενός καθημερινού περιστατικού, συνειδητοποίησα ότι η έννοια *γράψιμο* από εκφραστική διέξοδος κατέληξε σημασιολογικά να γίνει έως και συνώνυμη με την έννοια αδιαφορία. Λυπάμαι επίσης που ο φάκελος μέρα με τη μέρα, από περιτύλιγμα ανθρώπινης έκφρασης μετατρέπεται σε ένα απλό μέσο περιτυλίγματος κυρίως διοικητικών εγγράφων. Ευτυχώς, που στα κινητά τηλέφωνα τα 'μηνύματα'-τηλεγραφικές επιστολές κατά την άποψή μου- σημαίνουν *ακόμη* με την εικόνα του φακέλου επιβεβαιώνοντας ότι ο φάκελος χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά γραπτών μηνυμάτων, ό,τι και αν σημαίνουν αυτά για τον καθένα σήμερα. Το ζήτημα όμως για το τι συμβαίνει με το γραπτό περιεχόμενο του φακέλου και τη διάθεσή μας για γράψιμο, νιώθω ότι έχει μετατραπεί σε ένα άνευ προηγουμένου αδιάφορο ζήτημα. Και άντε, ο φάκελος έχει ηττηθεί σημαντικά από την επέλαση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας. Το γράψιμο, γιατί έχει ηττηθεί και αυτό; Δεν εξηγείται δηλαδή άμεσα το πώς φτάσαμε και ηλεκτρονικά να αποβάλλουμε τον γενικό χαρακτήρα των παλαιότερων επιστολών, και τον βαθύτατα προσωπικό χαρακτήρα που κάποτε αποτύπωνε και τις πιο μύχιες σκέψεις του γράφοντα στην επιστολή. Σήμερα κατακλυζόμαστε από μηνύματα που ελάχιστα εκφράζουν συναισθήματα και στο πλείστο τους επισημαίνουν τις εξελίξεις, με τηλεγραφικό και φορές τελεσιγραφικό τρόπο, που σε δεύτερο βαθμό επισημαίνουν τον επιτακτικά βραχύ και επιφανειακό τρόπο της επικοινωνίας μας. Κωδικοποιούμε το γραπτό μας λόγο χάριν συντομίας και στα πλαίσια μιας μοντέρνας διαλεκτικής που αποτυπώνει ουσιαστικά

>>

τον πετσοκομμένο προφορικό λόγο. Τα νοήματα των μηνυμάτων βέβαια εξακολουθούν να λαμβάνονται ακέραια και χωρίς τα συμπαρομαρτούντα. Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι προσπάθειες για επικοινωνία μεταξύ μας, βαφτίζονται πλέον ως 'μηνύματα' και όχι ως συγγραφικά πονήματα. Επομένως αν το κύριο χαρακτηριστικό των 'μηνυμάτων' είναι η συντομία και η περιληπτική διαχείριση των νοημάτων, σήμερα μάλλον έχουμε να κάνουμε με ένα είδος 'μηνυματογραφίας' και όχι επιστολογραφίας, που σημειωτέον στο παρελθόν η δεύτερη αποτέλεσε και αξιόλογο τμήμα της αρχαίας ελληνικής και λόγιας κοσμικής βυζαντινής γραμματείας.

Δεν έχω καμία ιδιαίτερη αντίρρηση απέναντι στον χαρακτήρα της συντομίας που διέπει τη σημερινή ηλεκτρονική επιστολή. Εξάλλου η *συντομία* αποτέλεσε και στο παρελθόν κριτήριο, έχοντας ως μέτρο τη *χρεία* (σκοπιμότητα) σύμφωνα με τον Γρηγόριο τον Ναζιανζηνό για το ιδανικό μήκος μιας επιστολής. Η συντομία μέσω της κωδικοποίησης των νοημάτων αποτυπώνει σήμερα την εξέλιξη στο πεδίο της έκφρασης και το να εξυπακούονται κάποια πράγματα στις περιγραφές μας δεν είναι κατ' ανάγκη κακό. Σημαίνει όμως τον περιορισμό του αφηγηματικού και συναισθηματικού χαρακτήρα των γραφομένων. Παρατηρώ όμως και την αλλαγή ως προς τη σκοπιμότητα που σχετίζεται με τη διάθεση. Συνήθως περνάμε βιαστικά 'στο δια ταύτα' επισημαίνοντας, καταγγέλλοντας, αναγγέλλοντας, αλλά παρακάμπτοντας ή και αποσιωπώντας το τι βιώνουμε παράλληλα. Μοιάζει σαν να έχουμε πάψει να μοιραζόμαστε τις εμπειρίες μας, γιατί λίγο πολύ ξέρουμε τι συμβαίνει γενικώς γύρω μας. Όμως τα πράγματα δεν χρειάζεται να είναι μόνο έτσι. Γιατί η ηλεκτρονική αλληλογραφία δεν αποτελεί το εμπόδιο για το ξεδίπλωμα των περιγραφών. Συνεπώς όταν βρούμε λίγο χρόνο, θα μπορούσαμε να γράψουμε ένα 'παραδοσιακό' μεστό από συναισθήματα και απόψεις γράμμα, όπως κάναμε πα-

>>

>>

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΙΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

>>

λιά που νιώθαμε έντονα την ανάγκη του απόντος συνομιλητή μας.

Χαίρομαι λοιπόν όταν λαμβάνω μηνύματα που εκφράζουν απόψεις, συναισθήματα. Μου αρέσει επίσης πολύ, που κατά τη φοίτησή μου στο ΑΠΚΥ οι διδάσκοντές μας φροντίζουν να επικοινωνούν με το σύνολο των φοιτητών, κυρίως κατά την έναρξη και τη λήξη του Ακαδημαϊκού έτους, απευθύνοντάς μας ευχές και μηνύματα αισιοδοξίας και ανοίγοντας το δρόμο για τη μεταξύ μας καλή συνεργασία. Τώρα επιπλέον υπάρχει και η εξαμηνιαία έκδοση *Πλατόφορμα*. Ακόμη καλύτερα. Και εις ανώτερα! Καλώ λοιπόν όλους τους ανθρώπους που έχουν αναλάβει το δύσκολο έργο του συντονισμού και της διδαχής μας εξ αποστάσεως να συνεχίσουν με την ίδια και περισσότερη θέρμη να κάνουν αισθητή την παρουσία τους με τις επιστολές τους. Στο σημείο αυτό πρέπει να ομολογήσω ότι πάντοτε είχα την περιέργεια να δω τον γραφικό τους χαρακτήρα. Αλλά αυτό σίγουρα δεν είναι το ουσιώδες της υπόθεσης, παρόλο που θα μπορούσαν να σκανάρουν μία χειρόγραφη επιστολή και να τη στείλουν προς όλους μας. Έτσι, χάριν της ηττημένης παραδοσιακής επιστολογραφίας έναντι της ηλεκτρονικής μηνυματογραφίας. Και αυτό, για να αποκτήσουμε μία πιο αυθεντική και οικεία εικόνα της πραγματικότητας των γραφομένων τους, ενθύμια από την φοίτησή μας σε ένα νέο, εξελιγμένο πανεπιστήμιο που έχει τη θέληση να μειώσει τις αποστάσεις δυναμώνοντας τη μεταξύ μας επικοινωνία και να αφήσει σε όλους μας τη σφραγίδα του ανεξίτηλη.

Πριν ξεκινήσω να γράφω αυτό το τεττα-μηνύμα φρόντισα να κάνω μία επίσκεψη στο ταχυδρομείο της πόλης μου. Εκεί συνειδητοποίησα κάτι το αποκαρδιωτικό. Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων που βρίσκονταν εκεί περίμεναν ξαναμμένοι και αποκαμωμένοι από την δύσκολη

καθημερινότητα να διεκπεραιώσουν κάποια ταχυπληρωμή και όχι να 'στείλουν γράμμα'. Δεν πιστεύω βέβαια ότι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι εύχρηστο για όλες τις ομάδες του πληθυσμού. Περισσότερο με πείθει η άποψη ότι οι άνθρωποι μείωσαν τη θέλησή τους για γράψιμο και αύξησαν τη θέληση για 'γράψιμο του Άλλου'. Το προσφάτως ειλημμένο νόημα του γραψίματος.

Καταλήγοντας, παραθέτω την επισήμανση του Herbert Hunger, κορυφαίου βυζαντινολόγου που ερεύνησε σε βάθος τη Βυζαντινή Λογοτεχνία, ο οποίος θεώρησε ότι ο Μιχαήλ Ψελλός χαρακτήρισε καλύτερα από όλους την ανθρώπινη και αισθητική σημασία της επιστολής και δεν έχω παρά να συμφωνήσω μαζί του. Έγραψε λοιπόν ο Ψελλός: «Όταν είμαστε παρόντες, συνομιλούμε με προσωπική ομιλία, όταν απουσιάζουμε με επιστολές. Λόγος και επιστολή αντιστοιχούν στη συνύπαρξη και στο χωρισμό, όπου το πρώτο είναι το πιο ωραίο. Εγώ βέβαια προτιμώ την επιστολή. Αποδίδει άλλωστε την καλύτερη εικόνα του φίλου και δείχνει την ψυχική του κατάσταση! Γιατί ο απλός λόγος απαγγέλλεται τυχαία και δεν αποκαλύπτει καθαρά τον ομιλητή. Ο τρόπος έκφρασης στην επιστολή ωστόσο αποτυπώνει την εσωτερική συγκρότηση του γράφοντος. Γιατί που υπάρχει στις απλές συνομιλίες ωραία σύνταξη ή αρμονικά διαρθρωμένη έκφραση; (Διάφορα) είδη επιστολών ασκούν μεγάλη γοητεία, και εισχωρούν βαθύτερα στην ψυχή, παρά αν προσπαθούσε κανείς να πετύχει το ίδιο πράγμα με τα λόγια. Βλέπεις λοιπόν πως η σκέψη μας ανύψωσε την επιστολή και άφησε πολύ πίσω την ομιλία;»

Καταπληκτική η προσέγγιση του βυζαντινού Ψελλού, δεν ξέρω όμως τι συμπέρασμα θα εξήγαγε για την ψυχική μας κατάσταση αν διάβαζε τα μηνύματά μας που πάνε και έρχονται σήμερα με αστραπιαίες ταχύτητες.

>>

>>

Γοητευμένο πάντως με τα συνηθισμένα μηνύματα δύσκολα θα μπορούσα να τον φανταστώ. Υποθέτω ότι θα είχε τη διορατικότητα να καταλάβει έως ένα βαθμό, ότι κάποιο είδος ιστορικής εξέλιξης μας 'υποχρέωσε' να υπεραπλουστεύσουμε τα νοήματα και να απομακρυνθούμε από την 'βαθύτερη εισχώρηση στην ψυχή' η οποία φαίνεται ότι ασκούσε σε αυτόν μεγάλη γοητεία. Με αυτόν τον τρόπο όμως μπορεί κανείς να ξαναδώσει στην έννοια *γράψιμο* την παλαιά της γόνιμη σημασία. Σας προτρέπω λοιπόν, μια φορά στις τόσες να γράφετε περισσότερο από ό,τι συνηθίζετε με περισσότερο συναίσθημα και απόψεις. Θα έλεγα ότι λειτουργεί έως και 'αποτοξινωτικά'. Τέλος σκεφτείτε: σημαντικές ιστορικές προσωπικότητες, που αποτελούν τμήμα των μελετών μας όπως ο Μάρκος Αυρήλιος, ο Ηρώδης ο Αττικός, ο Αριστοτέλης, ο Ιουλιανός, ο Απόστολος Παύλος και πολλοί-πολλοί άλλοι συνέταξαν ξακουστές επιστολές. Είχαν οι άνθρωποι διάθεση για γράψιμο, συγγραφή, επικοινωνία. Τυχαίο; Δε νομίζω. Επιπλέον, τόση προπόνηση μέσω των εργασιών, ή αλλιώς των μίνι συγγραφικών προσπαθειών στο ανοιχτό πανεπιστήμιο, νομίζω ότι μπορεί να κάνει οποιονδήποτε πρωταθλητή επιστολογράφο. Δοκιμάστε το πάντως, και αν δε σας αρέσει θα σεβαστώ απόλυτα τις αντιρρήσεις σας. Φυσικά, πρώτα από όλα εύχομαι καλή επιτυχία σε αυτούς που φοιτούν για τα γραφόμενα στις εργασίες και στις εξετάσεις τους και εν συνεχεία για τις επιστολές τους.

Ευχές λοιπόν για καλό συγγραφικό αγώνα και καλή Ακαδημαϊκή χρονιά

Ρόκκου Αικατερίνη, φοιτήτρια του Προγράμματος Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, 4ο έτος, Λάρισα.

Η βιβλιοθήκη ΤΟΥ ΑΠΚυ:

ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων

και συμβατικές συλλογές

Τα Νέα ερευνητικά Προγράμματα της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Η ανάπτυξη των Προγραμμάτων

της Σχολής Ανθρωπιστικών
και Κοινωνικών Επιστημών

Το 03 ΤΕΥΧΟΣ της Πλατφόρμας

κυκλοφορεί τον Νοέμβριο του 2011

e-mail

Επικοινωνία 09

Επιμέλεια-Συντονισμός Ύλης

Βάγια Καραϊσκού
Επίκουρη Καθηγήτρια,
Πτυχιακό Πρόγραμμα «Σπουδές στον Ελληνικό
Πολιτισμό»
τηλ. +357-22 41 1987
e-mail: v.karaiskou@ouc.ac.cy

Συντακτική Ομάδα

Σταυρούλα Τσιπλάκου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ελληνική Γλώσσα
και Λογοτεχνία»
τηλ. +357-22411922
e-mail: stavroula.tsiplakou@ouc.ac.cy

Μαρία Γραβάνη
Λέκτορας,
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Επιστήμες της Αγωγής»
τηλ. +357-22411974
e-mail: maria.gravani@ouc.ac.cy

Γραμματειακή Υποστήριξη

Σκεύη Γεωργίου
τηλ. +357-22 41 1981
e-mail: sake-newsletter@ouc.ac.cy
& skevi.georgiou@ouc.ac.cy

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου,
Λεωφ. Διγενή Ακρίτα 13-15,
1055 Λευκωσία
ΚΥΠΡΟΣ

Συνέβαλαν στο Τεύχος

08

Μ. Γραβάνη, Γ. Δελγιαννάκης, Σ. Ευθυμιάδης, Γ. Ζαρίφης, Μ. Ζεμπύλας,
Μ. Ιωαννίδου, Β. Καραϊσκού, Ν. Καναβού, Α. Λαζαρίδου, Β. Λιαπής,
Δ. Μελισσαροπούλου, Δ. Μοσχόπουλος, Δ. Μωραΐτου, Γ. Παπαϊωάννου,
Π. Πασιαρδής, Μ. Παύλου, Α. Πετρίδης, Σ. Σκαλτσά, Σ. Σουβατζή,
Μ. Ταμιωλάκη, Σ. Τσιπλάκου, κ. Φουσέκη, Α. Χατζή, Χ. Χατζηχριστοδούλου.

Θερμές ευχαριστίες στη φοιτήτρια Αικατερίνη Ρόκκου (4^ο έτος σπουδών ΕΛΠΟΛ, Λάρισα)
για τη συμβολή της με τις δικές της σκέψεις και τη δική της ματιά και στους συναδέλφους
Μιχάλη Επιφανίου και Πέτρο Χριστοφόρου από τον Τομέα Τηλεκπαίδευσης για την
πολύτιμη υποστήριξή τους στην υλοποίηση του τεύχους.

ISSN 1986-3063

9 771986 306004